

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

166

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 17

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

decembrie 2023 Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

CUPRINS

George Bacovia/ Poeme de iarnă...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ Nimic nu se realizează fără sacrificii ...4
Anton Găgiu/ Harul poetului Constantin Stroe...6
Mihaela CD/ Puterea binelui asupra răului ...7
Mircea Istrate/ Poeme....8
Elena Buică/ Frumuseți în spirit canadian...9
Anca Sîrghie/ Vocația identității naționale...10
Marin Moscu/ Poeme...12
George Petrovai/ Făcătorii agramați de cultură lălaie...13
Vicu Merlan/ Corneliu Lazăr - Pe aripile copilăriei...14
Dan Mihaescu/ O scrisoare ce nu s-a trimis...15
Ionel Novac/ 2023 - anul aflat sub însemnul lui Urmuz...16.
Elena Oprea/ N.I. Simache - O personalitate complexă a culturii ...18
Firiță Carp/ Aducătorul de senin...19
Vavila Popovici/ Barack Spinoza...20
Mihai Merticaru/ Poeme...22
Julia Henriette Kakucs/ Nostalgia unui dialog neobișnuit...23
Aurel Udeanu/ De frica plecării...24
John Xenea/ Poeme...26
Mihai Batog Bujeniță/ Controversele din jurul unei statui frumoase...27
Gruia Cojocar/ La porțile cerului...29
Lucia Pătrașcu/ De la cronică muzicală la critică literară...32
Nicolae Dima/ Piramida evoluției umane...34
Marilena Răghinaru/ Poezii...36
Vasile Dan Marchiș/ Ion Cristofor la cenaclul literar „Artur Silvestri”...37
Ion Iancu Vale/ Despre poet și poezie. Maxime și cugetări...39

**Cu ocazia
Sărbătorilor de
Iarnă și a Anului
Nou revista Climate
Literare, urează
tuturor
colaboratorilor și
cititorilor săi
Sărbători fericite cu
sănătate, bucurii și
împliniri.
La Mulți Ani!**

INFO CLIMATE

Coperta 1
„Nașterea Domnului”

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud,
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME DE GEORGE BACOVIA

Decembre

Te uită cum ninge decembre...
Spre geamuri, iubito, privește -
Mai spune s-aducă jăratec
Și focul s-aud cum trosnește.

Și mână fotoliul spre sobă,
La horn să ascult vijelia,
Sau zilele mele - totuna -
Aș vrea să le-nvăț simfonia.

Mai spune s-aducă și ceaiul,
Și vino și tu mai aproape, -
Citește-mi ceva de la poluri,
Și ningă... zăpada ne-ngroape.

Ce cald e aicea la tine,
Și toate din casă mi-s sfinte, -
Te uită cum ninge decembre...
Nu râde... citește nainte.

E ziuă și ce întuneric...
Mai spune s-aducă și lampa -
Te uită, zăpada-i cât gardul,
Și-a prins promoroacă și clampa.

Eu nu mă mai duc azi acasă...
Potop e-napoi și nainte,
Te uită cum ninge decembre...
Nu râde... citește nainte.

Lacustră

De-atâtea nopți aud plouând,
Aud materia plângând...
Sunt singur, și mă duce un gând
Spre locuințele lacustre.

Și parcă dorm pe scânduri ude,
În spate mă izbește-un val --
Tresar prin somn și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se întinde,
Pe-același vremuri mă gălesc...
Și simt cum de atâtea ploaie
Piloții grei se prăbușesc.

De-atâtea nopți aud plouând,
Tot tresărind, tot așteptând...
Sunt singur, și mă duce-un gând
Spre locuințele lacustre.

Tabloul de iarnă

Ninge grozav pe câmp la abator
Și sânge cald se scrucă pe canal ;
Plină-i zăpada de sânge animal -
Și ninge mereu pe un trist patinor...

E albul aprins de sânge încheșat,
Și corbii se plimbă prin sânge... și sug ;
Dar ceasu-i târziu... în zări corbii fug
Pe câmp, la abator, s-a înnoptat.

Ninge mereu în zarea-nnoptată...
Și-acum când geamuri triste se aprind
Spre abator vin lupii licărind.
- Iubito, sunt eu la ușa înghețată...

Plumb

Dormeau adânc sicriile de plumb,
Și flori de plumb și funerar veștmânt -
Stam singur în cavou... și era vânt...
Și scârțâiau coroanele de plumb.

Dormea întors amorul meu de plumb
Pe flori de plumb, și-am început să-l strig -
Stam singur lângă mort... și era frig...
Și-i atârnav aripile de plumb.

Ecoul de romanță

S-a dus albastrul cer senin
Și primăvara s-a sfârșit -
Te-am așteptat în lung suspin,
Tu, n-ai venit!

Și vara, și nopțile ei,
S-a dus, și câmpu-i veștejit -
Te-am așteptat pe lângă tei,
Tu, n-ai venit!

Târziu, și toamna a plecat,
Frunzișul tot e răvășit -
Plângând, pe drumuri, te-am chemat,
Tu, n-ai venit!

Iar, mâini, cu-al iernii trist pustiu,
De mine-atunci nu vei mai ști -
Nu mai veni, e prea târziu,
Nu mai veni!

Ninge

Când iar începe-a ninge
Mă simt de-un dor cuprins.
Mă văd, pe-un drum, departe,
Mergând, încet, și nins.

Sub streșină, cerdacul
Se-ntunecă măhnit;
Stă rezemată-o fată
De stâlpu-nzăpădit.

În parc

Acum, stă parcul devastat, fatal,
Mâncat de cancer și ftizie,
Pătat de roșu carne-vie -
Acum, se-nșiră scene de spital.

Atunci, râdea,
Băteau aripi de veselie;
Parfum, polen și histerie, -
Atunci, în parc, și ea venea.

Acum, cad foi de sânge-n parcul gol,
Pe albe statui feminine;
Pe alb model de forme fine,
Acum, se-nșiră scene de viol...

Alb

Orchestra începu cu-o indignare grațioasă.
Salonul alb visa cu roze albe -
Un vals de voaluri albe ...
Spatiu, infinit, de o tristete armonioasă ...

În aurora plină de vioare,
Balul alb s-a resfîrat pe întinsele cărări -
Cântau clare sărutări ...
Larg, miniatură de vremuri viitoare ...

În căutarea adevărului (84). Nimic nu se realizează fără sacrificii

„Cu siguranță, sacrificiul te face să vezi lucrurile altfel.” - Papa Francisc

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Sacrificiile fac parte din viața omului. Ele sunt făcute în fiecare zi, indiferent dacă sunt mici sau mari. Sacrificiul face parte din conștiința oamenilor încă de la apariția acestuia. Cine

sacrifică alege pentru cine se va sacrifica. Pentru ca oamenii să fie dispuși să facă sacrificii, obiectul unor asemenea sacrificii trebuie să fie demn de ele și să se bucure de o înaltă considerație. În toate privințele Dumnezeu Creatorul este fără îndoială demn de orice sacrificii pe care le facem pentru El. Dumnezeu este Creatorul Universului minunat și măreț, precum și izvorul a tot ce are viață. Totodată, El este și Creatorul unei noi ordini al dreptății prin care pot fi rezolvate toate problemele universului și ale omenirii. O definiție a cuvântului „sacrificiu” este „a renunța la un lucru de preț sau de dorit în interesul cuiva sau a ceva considerat ca având drepturi mai mari asupra lui”. Un înțeles suplimentar al „sacrificiului” este „jertfirea vieții la o divinitate”. Orice creație și orice izbândă a omului nu accede spre durabilitate decât cu prețul trudei, a jерfei, adesea supreme. În privința manifestării sacrificiului de sine, găsim o puternică încurajare când examinăm istoria biblică și vedem cum alți oameni obișnuiți au urmat cu succes o asemenea linie de conduită și ce binecuvântări au primit pentru că au procedat astfel. De exemplu, Dumnezeu i-a pretins lui Noe să facă altfel de sacrificii încât să fie cu puțință să îndeplinească o lucrare pe care lumea din acele zile a considerat-o nebunie. El a fost instruit să construiască o ambarcațiune uriașă, o arcă. Nu existase niciodată o ploaie torențială sau un potop. În plus, Noe nu era un constructor naval și avea și responsabilități familiale. Datorită ascultării sale ne bucurăm noi astăzi de existență, căci toți suntem descendenții lui. Avraam a fost altul care

a înțeles necesitatea de a face sacrificii pentru Dumnezeu care i-a făcut recomandarea: „Ieși din țara ta și din rudele tale și din casa tatălui tău și du-te în țara pe care ți-o voi arăta eu” (Gen. 12:1). Avraam nu s-a dat înapoi pentru că Dumnezeu i-a cerut să părăsească un mod sigur de viață pentru ceva atât de nesigură. El a avut încredere că orice i-ar cere Dumnezeu ar fi drept și spre propriul său bine. „Ca urmare Avraam a plecat, întocmai după cum îi spusese Dumnezeu”. (Gen. 12:4). E adevărat că lucrul acesta a însemnat mulți ani de sacrificii pentru Avraam fără să fi primit vreo recompensă. Avraam a văzut multe din minunatele fapte ale lui Dumnezeu făcute în folosul său și al familiei sale; lui nu i-au lipsit lucrurile materiale necesare; el a ajuns să fie numit „prietenul lui Dumnezeu” (Iac. 2:23). De asemenea, Dumnezeu i-a promis lui Avraam că va ieși din el o mare națiune. Despre aceasta Biblia spune în mod semnificativ: „După ce Avraam a manifestat răbdare, a obținut promisiunea” (Evr. 6:15). A avut, de asemenea, privilegiul de a fi un strămoș al lui Isus. În aceste exemple sacrificiile erau limitate la renunțarea unor privilegii personale, la o viață plină de huzur și de desfrâu. În nici un caz Dumnezeu Creatorul nu a cerut sacrificii umane în numele său așa cum au procedat multe popoare antice și medievale. Sacrificiile umane erau practică recurentă în societățile umane antice. De la Babilon, Egipt, China sau Grecia era înțeleasă ca o formă de onorare a zeilor. Un nou studiu sugerează că această motivație era cel mult marginală, fiind vorba în primul rând de controlul politic al claselor conducătoare. Psihologul Joseph Watts și echipa sa de la Universitatea Auckland din Noua Zeelandă sugerează în noul studiu publicat în revista Nature că sacrificiile umane făceau parte din lupta politică de menținere a puterii. Savanții au folosit „ipoteza de control social”, care se referă la faptul că împărații, preoții și liderii unei societăți se foloseau de ideea conform căreia erau trimișii zeilor/divinității pe pământ și își exercitau controlul asupra populației prin practicarea

sacrificiilor umane, legitimându-și așadar puterea în mințile oamenilor. Analizând aproape 100 de culturi, cercetătorii au vrut să vadă dacă există un efect asupra societăților și structurii acestora, în particular în sensul stratificării acesteia. În epocile moderne au fost sacrificați oameni în numele progresului uman, fiind folosiți ca cobai în experimente de la medicină la astronomie sau folosiți în construcții megalitice. Competiția dintre cele două sisteme sociale și anume capitalism și socialism a antrenat foarte multe sacrificii umane și de o parte și alta în numele așa numitei „democrații”. Sacrificiile umane continuă și acum într-un război invizibil dintre așa ziișii teroriști și așa ziișii „democrați”. Se sacrifică popoare întregi în numele globalizmului și pentru formarea unui imperiu care să controleze totul printr-o multistratificare de a claselor sociale. Cei din vârful piramidei ierarhice, o minoritate privilegiată, se cred nici mai mult nici mai puțin decât dumnezei pe acest pământ și dispun de toată puterea militară, tehnologică și informativă pentru a controla mințile oamenilor. Manipularea în masă a devenit arma cea mai puternică prin care oamenii se sacrifică inconștient pentru stăpânii lumii. Părăsesc locurile natale și se duc după așa numite „miracole” adică „locul făgăduinței” în care munca este înlocuită cu distracția, odihna cu plăcerea. Țara făgăduinței a devenit pământ pârjolit iar emigranții sclavi pe vecie. Raiul de acasă a fost lăsat în paragină și alte națiuni au ocupat locul. Prin lăcomia pe care o manifestă, omul modern a ajuns să pună în pericol viața lui și a semenilor lui prin nepăsarea pe care o manifestă față de mediul natural, prin distrugerea acestuia și depășirea unui consum exagerat față de rezervele naturale ale planetei. Cea mai mare parte dintre noi nu mai suntem dispuși să facem sacrificii pentru nimeni și pentru nimic. Au uitat că Dumnezeu și-a sacrificat singurul său fiu, pe Hristos, pentru a ne salva pe noi oamenii de la moarte și a ne da speranță într-o viață veșnică. Au uitat de planul de mântuire al lui Dumnezeu care este numit „Evanghelie” și care înseamnă „vestea cea bună”. Într-adevăr a fost cea mai nemaipomenită veste adusă vreodată oamenilor; că pedeapsa noastră cu moartea a fost luată asupra lui Isus, iar vina noastră a fost înlăturată. Cea mai puternică legătură pământească este dragostea unui părinte pentru copilul lui. Atunci când Dumnezeu Tatăl a consimțit să-i îngăduie Fiului Său, Isus, să sufere și să moară în locul nostru ne-a demonstrat în limbajul cel mai sugestiv, cât de

mult ne iubește pe fiecare dintre noi. Revenind la istoria lui Avraam care a fost oprit în ultima clipă de Dumnezeu Tatăl de la a-și sacrifica unicul său fiu Isaac pe muntele Moria, ne ducem cu gândul că sacrificiul trebuie căutat în altă parte, nu în porunci sau ordine, nu pentru orice sau oricine, iar viața noastră este mai presus decât orice lucru. Această istorie mișcătoare însă nu a fost singura dată când un tată a avut de luat hotărârea dureroasă de a-și sacrifica fiul preaiubit. Sunteți părinți? Examinați-vă relația cu copiii. Recunoașteți că timpul oportun pentru a începe să-i învățați pe micuții voștri să urmeze linia sacrificiului de sine este din copilărie. Dați copiilor voștri o muncă utilă în jurul casei. Faceți-i să vadă că joaca nu este totul în viață, că viața presupune muncă și sacrificiu. Poate în copilăria voastră ați fost îmbrăcați prost, ați avut prea puțin timp de destindere și hrană, nu destul de bună sau suficientă. Poate vă gândiți că n-ați vrea să fie lipsiți și copiii voștri așa cum ați fost voi. Dar pe de altă parte, dându-le copiilor tot ce doresc, i-ar putea costa viața! Aceasta i-ar putea face să-și închipuie că viața este ușoară, că lucrurile pot fi dobândite ușor, că îndeplinirea voinței lui Dumnezeu este ceva lesne, și astfel, mai târziu, ar putea să nu fie dispuși să facă sacrificii pentru El. Pentru că voi, adulții, deja știți că viața nu este ușoară, iar îndeplinirea voinței lui Dumnezeu nu este nici ea neapărat ușoară, ajutați pe copiii voștri să dobândească o concepție echilibrată cu privire la viață. Învățați-i că așa cum există timp pentru destindere, tot așa trebuie să existe timp pentru muncă, pentru studiul Bibliei, pentru sacrificiu. Disciplinați-vă fiii și fiicele în direcția unui curs de viață al sacrificiului de sine rațional. Roadele acestei disciplinări vor putea fi prea bine unele dintre cele mai valoroase lucruri pe care le vor moșteni de la voi. Iar propriul vostru bun exemplu va fi cea mai bună întărire a instrucțiunilor verbale pe care le dați.

Va urma

Harul poetului, Constantin Stroe

Anton GAGIU

De mult circulă o vorbă popor potrivit căreia „românul s-a născut poet”. Se pare că această vorbă înțeleaptă i se potrivește de minune lui Constantin Stroe. El s-a născut poet și a crescut permanent cu poezia sa falnic și maestos. Trecut de șaptezeci de ani (vârsta înțelepciunii), Constantin Stroe a mai dat viață anul acesta la încă două cărți de poezie adăugate zestrei sale poetice de până acum, mărindest astfel galeria cărților bune de poezie apărute la Editura „UZP” (Uniunea Ziariștilor Profesioniști), el însuși fiind membru al acestei organizații profesionale. Versurile poeziilor sale au o blândețe încântătoare, o curgere de râu lin, limpede, șerpuitor care parcă te amețește parcurgându-le. Nimic nu te supără în acest parcurs ca și cum te-ar chema să-l descoperi iar și iar, ca spre finalul poeziei să simți că ești mai bogat în frumusețe, în iubire și în acea încântare a sufletului prin care ai mai adăugat o comoară la trăirile tale. Constantin Stroe e un poet al tandreții, al dragostei mărturisite, el descrie iubirea acum la peste șaptezeci de ani de parcă ar fi un adolescent al înțelepciunii, iar tinerețea sa înflorește din nou. Aici este vibrație poetică, arta de a da cuvântului o putere nebănuită spre a-ți deschide sufletul și mintea, iată un exemplu: „Dimineața, soarele face/ Ca ochii geamului să plângă,/ Pentru a vedea în afară/ Țurțurii/ (Singurătate, din volumul „Fiorul iubirii”). Pana poetului în neobositul ei drum printre meandrele trăirii poetice ajunge în cele mai tainice unghere ale sufletului și le explorează într-un mod în care poetul ajunge nestingherit la sufletele noastre datorită misterelor pe care le trezește în fiecare cititor. Versul dezvăluit astfel și transpus în cuvinte apare în lumina ochilor de zgolțit asemenea sânelui rebel al iubitei care scoate capul din umbra veșmintelor să vadă soarele. Constantin Stroe nu rostește dragoste în poezie, o cântă, o trezește la viață. El o caută acolo unde știe că există și odată găsită îi dă putere, lumină, dor, bucurie, într-un cuvânt viață. Numai așa crede poetul că poate răzbate prin viață, cu dragostea de mână, cu fruntea senină acoperită de izbânda netulburată a împlinirii sufletești. „Era-ntr-o dimineață/Când alergam pe o plajă/ Ținându-ne de mâini/Să cuprindem răsăritul... / Trupurile noastre/ Lunecau în apă,/ Până când degetelor/Nu le mai

ajungeau/ Razele/ Privind în abisul valurilor.../ (Cuprinderea-din volumul „Fiorul iubirii”). Constantin Stroe este un poet de o profunzime aparte, un poet concentrat, esența conținutului său poetic poate rezulta numai din una, două strofe. Astfel el poate să atingă pe deplin fiorul care să facă să vibreze sufletul cititorului, ba poate să meargă și mai departe, să-l descătușeze, să-l facă să cânte, să producă dragoste pe care s-o mărturisească. E acesta harul poetului? E mai mult de atât, e un talent înnăscut prin care pătrunde în esența cuvântului din care scoate secretul emoției ce-l face pe cititor să vibreze și să se bucure de existență, mulțumind lui Dumnezeu că a lăsat pe lume poeți. Constantin Stroe mai este inclus ca poet într-un club select al creatorilor de poezie... specială. Este unul din membrii marcanți ai Societății Române de Haiku unde la un moment dat a îndeplinit și funcția de secretar al acesteia pentru o perioadă. Odată cu volumul „Fiorul iubirii” publicat la UZP în acest an, Constantin Stroe a publicat și volumul „Zâmbete amare” scrisă bilingv în română și engleză. Acesta din urmă cuprinde poezii haiku, dar e vorba de varianta comică a acestui stil, senryu ceea ce demonstrează că autorul nu a dorit să lase neexplorat nici acest teritoriu de investigație poetică. Cu alte cuvinte Constantin Stroe și-a consolidat locul de poet al culturii orientale în stilul haiku în galeria valorilor pentru care poezia nu mai are niciun secret. Poezia este un cântec continuu care-l cheamă și-l îndeamnă pe cititor la visare, la călătoria supremă în universul trăirilor profunde, cultivă sentimente fără de care omul nu ar putea să existe, dintre toate însă dragostea se detașează ca o regină supremă.

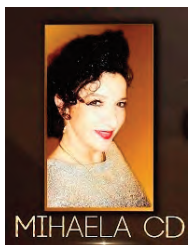
Alăturat publicăm câte două poezii din fiecare volum pentru a ilustra cele spuse mai sus./ Am o floare în grădină,/ Ce înflorește primăvara/ Ce se-nalță din tulpină/ Luminând grădina seara./ Crește-naltă și subțire,/ Purtând mândrul său veșmânt/ Și-mi rămâne amintire/ De în versuri o tot cânt!/ (Am o floare în grădină, din volumul „Fiorul iubirii”)./ Mi-e viața toată un mister/ Iar tu îmi ești o umbră vie,/ Destinu-mi este efemer/ Precum o umbră pe hârtie. /N-am câștigat și n-am pierdut,/ Te regăsesc prin amintiri, / Trăiesc iubire de-nceput/Izvorul meu plin cu iubiri.../ („Viața un mister” din același volum).

/Poemele mele/ le citesc doar actorii.../ atunci când îi invit/ Un nou sezon-/ Manechinele își/ schimbă ținuta/ Primul trandafir/ oferit fetei.../ și acela ofilit/Să ajungi în cer/ nu-i de-ajuns o scară de lemn-/ îți trebuie aripi/

/De dimineață/ la cules de cireșe-/ primii-s graurii/ Sfântul Ilie-/ unde s-o grăbi așa/cu carul lui de foc?/ Grâul de secerat.../ bunica n-are decât/ secera lunii/ Clopul manechinului/ mi se potrivește-/ oare să-l iau?/(Volumul „Zâmbete amare”).

Puterea BINELUI asupra RĂULUI !

Mihaela CD

Privim șocați cum lumea a luat-o razna și avem impresia că nimeni nu face nimic să îndrepte lucrurile! Observăm o întunecare masivă a minților și ne întrebăm cum este posibil? Cine ar fi crezut ca omul modern poate să accepte aceste răsturnări șocante pe scara valorilor? Deși totul pare a fi desprins dintr-un film de groază, realitatea bate filmul și lucrurile se întâmplă zi de zi sub nasul nostru!

Despre sintagma "Ce pot să fac eu ? Sunt prea mic pentru a schimba ceva!" am mai scris în nenumărate rânduri! E adevărat cu un fir de nisip nu clădești o casă dar atunci când firele se adună au forța stâncii și se pot crea construcții durabile!

Schimbarea percepției generale vine de la nivel individual! Toți știm că nu e bine, că lucrurile merg într-o direcție greșită dar ne-am gândit oare că aceste lucruri se întâmplă și din cauza noastră ? Prin acceptarea tacită suntem implicați și vinovați exact la fel ca și ceilalți! Noi suntem parte a unui întreg! Un măr pe care un vierme a început să-l roadă puțin câte puțin, iar mărul a început să se strice și noi nu l-am protejat, nu am luptat cu viermele, l-am lăsat să își vadă nestingherit de treaba lui. Ne-am trezit însă că a mâncat cam tot ce era bun: educație, valori, morală, credință... a ajuns la cotor și noi încă mai privim așteptând să vedem ce se va întâmpla!

Am auzit comentarii de genul: "Dacă Dumnezeu va îngădui să vină potopul, acesta va veni!" Ei bine dragii mei, Dumnezeu ne dă minte, ne dă putere de decizie dar nu ne bagă în traistă! Treziți-vă! Dumnezeu trimite semnale, trimite bărci celor care sunt aproape de înec dar dacă nu vor să urce în ele?! Ne-a dat puterea liberului arbitru tocmai pentru a ne da șansa să ne auto salvăm dar noi nu vrem? Fiecare dintre noi este răspunzător și vinovat pentru că nu face o schimbare în bine începând cu propria persoană!

Luptele dintre forțele BINELUI și al RĂULUI au ajuns atât de evidente încât numai orb să fii și să nu le vezi! Dar cu toate acestea noi nu facem nimic mulțumindu-ne să spunem "lumea a devenit foarte rea!". Ne plângem recunoscând răutatea din jur, dar considerându-ne mai buni decât "lumea" totuși nu

facem nimic! Deci asta ne face la fel de răi și pe noi! Refuzând să luptăm cu viermele îl lăsăm să crească și să ne "atace" pe toți inclusiv pe copiii noștri. Iar cea mai grea lecție pe care o putem primi este exact cea pe care o vom primi de la copiii și nepoții noștri care vor întoarce armele împotriva noastră! Vom fi înfrânți din interior în propria familie, în propria casă!

Nu este oare timpul să distrugem viermele care roade din interior întreg mărul?

În acest război dintre BINE și RĂU oamenii cred că există oameni buni și oameni răi, nimic mai greșit! Bunătatea există în oameni, fiecare are ceva bun în el doar că proporția dintre bine și rău diferă la fiecare dintre noi lăsând să domine și să umbrească cealaltă parte.

Așa a fost creată lumea! Lupta dintre bine și rău există peste tot! Chiar și în oameni, în animale, în natură, în univers... Uneori conștientizăm sau nu, dar această luptă există, lumina învinge întunericul, apa învinge focul, etc. Și la nivelul fiecărui individ există această luptă care se dă între bine și rău și care se observă prin puterea conștiinței. Omul simte de multe ori că nu e bine ce face și totuși o forță negativă mai puternică decât el îl seduce îl face să cedeze și să acționeze greșit. Dar apoi conștiința îl mustră și uneori îl deranjează vreme îndelungată până când ajunge să facă zeci de alte gesturi pozitive sperând că a compensat sau a "plătit" în vreun fel păcatul, răul, nedreptatea comisă. Din păcate această tipologie este tot mai des întâlnită.

Însă dacă stăm să analizăm cu atenție vom înțelege că deși părea că RĂUL a câștigat totuși BINELE este câștigătorul în această luptă. Pentru că datorită binelui individul a făcut încă zece fapte bune, deci se poate, nu-i așa?

Degeaba te duci să te spovedești și crezi că totul ți s-a șters cu buretele mâncând numai de post dacă tu nu faci decât să înjuri să bârfești și să-l subminezi pe cel de lângă tine. Răutatea aceasta gratuită care te caracterizează este forța RĂULUI care încearcă să te domine! Forța Binelui se luptă și te mustră conștiința și până la urmă te duci să te spovedești căci știi că nu ai făcut bine! Dar apoi iar greșești pentru că odată ieșit din biserică forțele Răului îți dau târcoale și te seduc din nou și nici nu a trecut o zi, te sună un prieten și începeți să îi bârfeți chiar pe cei cu care v-ați dus la biserică. Apoi cu un simplu comentariu răutatea își află iar locul și viermele răului te locuiește! Un cerc vicios din care se pare că nu vei ieși niciodată ... și totuși....există o cale!

POEME

Mircea Dorin ISTRATE

Dulcea mea visare

Somn de plumb, pe cuibul nopții
Cade-n picuri ca de ceară
Și-n răsfăț, pe-ntinsul bolții
Luna-n falduri stă s-apară.

Visul îmi cuprinde gândul
Obosit de-a zilei larmă,
Și în vrajă, mângâindu-l
Mi-l adoarme-n a sa palmă.

Din ascunsul unei taine
În dulcetu-ri ațâțând,
Jocuri fine de morgane
Toarce leneș al meu gând.

Încâlcind a lumii lege
În scurtimea unei clipe,
El prin noapte-n vaduri trece
În bătaie, de aripe.

Zorii-ntorc a lui menire
Trimțându-l în uitare,
Ștergând urma cea subțire
Din ce-a fost, dulce-a visare.

Vecia și clipita

Bătrânul timp își duce, în spate ca pe-
o umbră,
Vecia ce de dânsul se ține ca un scai,
De ea nu se desparte, ca spicul de-al
său pai,
În toate câte face și ori pe unde
umblă.

Un timp fără vecie bătaie-i de aripă,
Când viața e ușoară e trecere în zbor,
Când ea e grea și-amară și toate mi
te dor,

De neclintit îți pare și-n loc stă
împietrită.

Nu moartea și nici viața îmi sunt de
lăudat

Ci timpul care ține în mâna-i
încordată,
Clipita și vecia, ce omul, viața toată
Le va dori în taină averi de cumpărat.

O viață veșnică dori-va fiecare
Să se-nvechească-n vreme, să rădă-n
fața morții,

Să vadă unde viața sfârși-va vrerea
sorții
Și ce va fi pe urmă, pe-a timpului
cărare.

Iar când va fi să fie 'nălțatul către
stele

O clipă doar să țină plecatul dintre
vii,
Și-apoi din nou vecia ne facă veacuri
mii

De lungă așteptare, în lumile acele.

Tresteți de Făgădău

Tocit-ai pragul ușii de cât mi l-ai
călcat

Împlecit în mersu-ți târșit ori
legănat,

Să bei un deț tărie, să schimbi cu cei
de față

O vorbă cătrănită, la mincinoasa
viață.

Să spui că darea-i mare, preceptorul
că-i rău,

Jâandarul că se poartă de parc-ar fi
birău,

Că popa mult blestemă în față la
altare

Pe ceia păcătoșii, ce-njură-n gura
mare.

Că-n țară e scumpete și-n iarna care
vine

Nu-s lemne și bucate s-o treacă
orișicine,

Că vara a fost scurtă și multe nu sunt
coapte,

Că toamna e pe ducă, puține-s
adunate.

Nu-i fân în podul șurii să sature o
vacă,

Pometuri nu-s de unde pe cea uscată
cracă,

Nu-i dulce boaba-n struguri și vinul fi-
va acru,

Sărac e anul ăsta și toate-ți merg, ca
dracu.

Jinarsul te-ndulcește de multe ce-ți
merg rău,

Tu-ți verși, cum varsă și-alții, tristeți
de făgădău,

Apoi, cu-n "Sara bună", tu suflet
lăcrimat,

Împlecit spre casă, te duci de câini
lătrat.

Pe ninsele ferești

Pe zgribulita vale și pe dealuri
Se cern din 'nalturi sfintele ninsori,
Cu pod de gheață iarna leagă maluri
Și-n scârțâit suspină cărările în zori.

Pe strâmte uliți case gârbovite
Se lenevesc sub mantie de nea,
Fuioarele de fum se urc grăbite
Din coșul casei către prima stea.

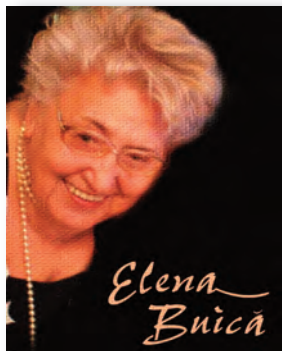
În gura sobei arde-n vâlvătaie
Un foc sprințar să facă sfânta cină,
Pe ceia mici căldura mi-i înmoaie
Trăgându-mi-i la pat, pentru hodină.

Pe boltă nasc luceferii în roiuri
Purtând prin ceruri gândurile mele,
Apoi când somnul se-ndulcește-n
doruri
Pe ninsele ferești, scânteie stele.

Când peste sat coboară noaptea mută
Și totul se topește în visare,
Prinzând în mreje viața cea mărunță
Feștila lămpii, moare-n tremurare.

FRUMUSEȚI ÎN SPIRIT CANADIAN

Elena BUICĂ

Cu toții admirăm pe acei semeni ai noștri care se țin departe de deșertul sufletului uman, oameni stăpâniți de rațiunea de a trăi frumos, fără să lase ca timpul să treacă cu noi cu tot. Sunt oameni înzestrați cu puterea și curajul de a acționa în mod deosebit, dând trânta cu monotonia, înlocuind-o cu negrăite frumuseți și bogății

izvorâte din simplitatea și curătenia trăirilor interioare, uneori atât de aproape de noi.

Într-o sâmbătă, fiica mea, Andaluza, m-a invitat să facem o plimbare mai deosebită. Mara, nepoata mea, fiind consilier la primărie, ne-a dat amănunte. Un simplu cetățean, om cu inițiativă, ieșind la pensie, a vrut să facă ceva pentru semenii săi. S-a gândit să cumpere un autobuz din prima generație, care nu mai funcționa de mulți ani, să-l refacă păstrând specificul timpului său și cu el să plimbe gratis pe toți cei care vor să facă un tur prin localitatea lor. Omul s-a dus la Primărie, și-a spus dorința și Primăria i-a dat aprobarea și apoi l-a sprijinit când a avut nevoie. „Ia te uită, mi-am zis, ce sevă a avut în această originală idee care i-a trecut prin creanga minții! Așa se dezvoltă o țară, uneori cu inițiative venite de jos în sus și susținute de cei aflați în slujba oamenilor”. Am oftat adânc la gândul că în alte părți ale lumii, fie că oamenii sunt moleșiți și lipsiți de inițiative, fie că sunt haini care împrăstie moartea.

Am ajuns în stația la care trebuia să vină autobuzul unicat. Proprietarul autobuzului, văzând-mi dificultatea deplasării, cu zâmbetul pe buze, m-a asigurat că mă așteaptă cu răbdare, m-a ajutat să urc și ne-a oferit locurile rezervate pentru persoane cu dificultăți. Văzând interiorul autobuzului care m-a transportat cu mai mulți ani în urmă, îmi venea să-i spun că îi trec nota 10 în catalogul faptelor deosebite. Soția sa era șoferiță, iar el era ghidul nostru ireproșabil. Plin de umor, ne înveselea cu glume în timp ce ne informa despre ceea ce vedeam pe fereastră. La un moment dat, ne-a spus: „Toată lumea din mașină acum trebuie să uite câți ani are, să considere că toți avem 10 ani și cu toții să cântăm cântecul potrivit acestei vârste”. Îndată vocile au răsunat cu voioșie în ritmul bățăilor din palme, reluând cântecul de la început cu același entuziasm.

La plecare nu ne venea să ne ridicăm de pe scaune și să ne despărțim de acea încărcătură de poftă de viață. Drept semn de mulțumire, pasagerii, au pus cu bucurie câte un bănuț în cutia de donații.

Mai apoi mi-au venit în minte multe alte imagini ale trăirilor în spirit canadian și frumos armonizat cu spiritul românesc. Înaintea ochilor am revăzut imagini ale întâlnirilor organizate de domnul Dumitru Puiu Popescu, directorul prestigioasei reviste de cultură „Observatorul”, din Toronto. Sunt imagini de neuitat, despre care ne-am amintit cu toții de multe ori și au fost immortalizate în multe scrieri și numeroase fotografii și filmări. Ne sfârșiau călcăiele să ajungem în fiecare lună în sala în care se tipărea revista noastră dragă, alături de altele, în nenumărate limbi ale pământului. Ecoul acelor întâlniri este viu și astăzi, cu imaginile celor cocoțați pe imensele baloturi de hârtie ca să își găsească un loc potrivit după pofta inimii. Plutea în aer suflarea vie a acestor întâlniri, cu glume presărate printre lecturi de înaltă ținută, prezentate adesea de regretatul profesor Silvestru Moraru. Aveam muzică după cerința momentului, dar și o gustărică încropită cu ce aducea fiecare și udată cu „un pahar de voie bună”. Nu lipsea niciodată pâinea frământată cu mâna și coaptă în cuptor. În pâinea coaptă ca în vatra de acasă, tronau cele două stegulețe, canadian și român, alături de un vas mare de fasole „fărcăluită”, darurile de fiecare dată aduse de hâtrul scriitor Ovidiu Creangă.

O altă imagine îmi trece prin minte. Într-una din zile, mă aflu în casa prietenilor noștri, Monica și Adrian Pătrașcu. Când am intrat în casă, am simțit cum vibrează aerul de atâta veselie. Am fost contaminată pe loc. Mi-au povestit cum au petrecut la întâlnirea din acea după-amiază, pe terenul improvizat pentru fotbal, în Pickering. Bărbații dornici de mișcare, în fiecare vineri, după serviciu, se adunau pe teren, fiecare cu traista plină de bunătăți alese, puse cu drag de soțiile lor. Dar nici ei, ca adevărați bărbați, n-au uitat de vestitul „păhărel de voie bună”.

În mare parte, această organizare sportivă, se datorează însuflețitului ce poartă un nume amuzant – de-ai crede că e poreclă - Cotoșmanu - și susținut în mare măsură de harnicul și priceput la toate, Adrian Pătrașcu. Subliniem faptul că întreaga echipă a contribuit, într-un fel sau altul, la succesul activității. Le-am admirat ideea de a înnobila întâlnirile lor cu prezența soțiilor și a membrilor familiei. Regretăm că nu am participat și eu.

Toată admirația pentru Cotoșmanul nostru drag despre care am auzit că pregătește ceva deosebit pentru aniversarea Zilei României, la 1 Decembrie. Știu că va fi o reușită, fiindcă am văzut cu ochii minții vuietul plăcut al acelei întâlniri dătătoare de noi energii vitale. Era o bucurie înălțătoare să vezi spiritul românesc și nu numai, înflorind alături de cel canadian, dovada incontestabilă a buneii stări deosebite ce o oferă celor care au ales-o ca țara lor de adopție.

VOCAȚIA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Anca SÎRGHIE

Continuare din numărul trecut

Panoramarea geografică pe care o realizează Ștefan Străjeri într-un subcapitol distinct se face cu aceeași pedanterie didactică, așa ca fiecare cititor să înțeleagă perfect situarea Canadei pe harta continentului american, o dovadă în plus că această monografie este dedicată lectorilor dornici de cunoaștere din orice categorie socială. Secretul succesului pe care îl merită această abordare este că într-un limbaj limpede, ferit de termeni savanți ai unor specialități de profil geografic, monografia aceasta transmite cunoștințe dense, demne de prestigiul unui tratat științific. Deși foarte sistematică, descrierea geografică este presărată cu informații atractive, care fac lectura plăcută, chiar captivantă pe alocuri. Nu se poate să nu reții că cea mai lungă frontieră terestră din lume este cea dintre S.U.A. și Canada. Te surprinde ideea că această țară are peste 2 milioane de lacuri și că 9% din resursele de apă regenerabilă din întregul mapamond este deținut de râurile Canadei. Și pentru că monografia de față se adresează cititorilor români, nu lipsesc raportările la realitatea geografică din țara noastră, ca astfel prezentarea să fie mai edificatoare. Dintre numeroasele posibile, un singur exemplu: golful St. Lawrence din Canada, el singur, are o suprafață aproape cât întreaga Românie.

O carte încărcată cu date ca aceasta se citește ca o poveste fascinantă pentru că numai cineva care a survolat Canada poate realiza adevărul exprimat în text, anume că 54% din suprafața acestei țări, atât de întinsă în sine, este ocupată de păduri și că, în mod paradoxal numai 5% este pământ arabil. Cu o atenție cvasiprofesorală, autorul dă detalii privind culturile fiecărei zone propice agriculturii în Canada. Totul se configurează firesc în lecția de geografie a autorului, astfel că nu scapă nici ideea bogăției subsolului canadian, unde se găsește una dintre cele mai mari rezerve de petrol din întreaga lume.

Întorci pagina și capitolele de istorie te poartă în trecut, spre anul 1534, când Jaques Cartier debarcase pe țărmul Gaspé la Baie des Chaleurs, unde a ridicat o cruce, care consemna revendicarea Regelui Francisc I

al Franței asupra acestor pământuri. Totuși, colonia franceză a fost creată de navigatorul vizionar Chaplain. Astfel Nouvelle France și-a câștigat autonomia, iar Jean Baptiste Colbert, ministrul coloniilor la Curtea regelui Louis al XIV-lea, nu a ezitat să trimită vapoare cu femei care urmau să se căsătorească cu bărbații coloniști, echilibrând sexual peisajul demografic al coloniei. Rațiunea unei asemenea stratageme, nu lipsită de izul unei pagini cu literatură de aventuri, este nevoia de accelerare a activității agricole, pentru care se cerea din ce în ce mai multă forță de muncă. Peste un secol, din 3000 locuitori de la începutul colonizării în Nouvelle France, populația a crescut la 60.000 persoane. Realitatea bate filmul! Seismica relațiilor pe care francezii le-au avut în Lumea Nouă cu alte națiuni, care bineînțeles că râvneau și ele bogățiile Canadei, precum olandezii, spaniolii și, mai ales, englezii, a condus spre un final dramatic. Aceasta, pentru că la Curtea Franței beneficiile „afacerii” cu colonizarea Canadei păreau neconvingătoare. Voltaire le-a rezumat în expresia „Câțiva acri de zăpadă”. Rezultatul acestei politici a contribuit într-o măsură decisivă la eliminarea francezilor din Canada după un secol și jumătate. Pe terenul astfel eliberat au înaintat englezii, iar societatea francofonă rămasă de izbeliște în America a avut de dus un război continuu pentru supraviețuire.

Interesant este că până și istoria Lumii Noi era văzută și interpretată diferit de englezii ajunși pe pământul canadian, față de francezi. Ei porneau de la descoperirea lui John Cabot din 1497, de când englezii s-au așezat în Lower Canada. Alegerea capitalei pentru Provincia Britanică din Canada a alternat între Quebec și Toronto. Apreciem că realitatea cu adevărat dramatică pe care o reflectă istoria Canadei din monografia lui Ștefan Străjeri este faptul că cei mai agresați dintre toate popoarele care s-au întâlnit în Lumea Nouă erau tocmai indienii localnici, care s-au văzut deportați din mediul lor natural în rezervațiile pe care le-au acceptat prin așa-zisele tratate cu noii stăpâni din Canada și SUA. O asemenea „politică” a fost perpetuată timp de două secole. Coroborând surse documentare diferite, autorul consemnează faptul că între exploratorii cei mai temerari, Alexander Mackenzie la finele secolului al XVIII-lea este primul alb care a străbătut continentul american până la Pacific. Viața în societatea canadiană este prezentată cu o pedantă expunere a detaliilor semnificative până la începutul secolului al XXI-lea. Lăsăm cititorilor plăcerea de a le descoperi, ca dovadă că setea de îmbogățire care purta peste Atlantic mulți aventurieri europeni a fost dublată de o dorință de explorare, care a dat imbold vieții științifice.

Povestea Quebecului pare fascinantă, ca pas făcut de la iluziile visării la realitate practică.

Parcurgându-le cu atenție, autorul stabilește care a fost temelia solidă pe care s-a edificat succesul economic canadian de mai târziu. Pe mai departe, sunt percepute relaționările dintre realitatea politică din Canada și situația europeană care a condus spre cel de-al Doilea Război Mondial. Un punct de reper major în comentariu este evoluția fulminantă a economiei și chiar a culturii Statelor Unite ale Americii. Cinematografia canadiană a fost absorbită de industria de film de la Hollywood, astfel ea rămânând în umbra celeia din SUA. Toate următoarele șase capitole ale monografiei găsesc repere în istoria generală a Canadei, căci în aceasta se cere integrată și viața comunității românilor, ca parte a unui întreg. După un atât de amplu și dens preambul, capitolul Aspecte privind comunitatea românească din Canada începe cu o menționare a lucrărilor ce premereg actuala monografie, autorul dovedind respect pentru cercetarea făcută anterior și pentru autorii acesteia. Se profilează clar noutatea monografiei de față, prima abordare amplă în limba română pe această temă. Ea este cu atât mai temeinic justificată cu cât în secolul al XIX-lea cercetarea canadiană i-a ignorat pe români. Una dintre rațiuni era legată de mentalitatea conform căreia se încerca încă în secolul al XIX-lea păstrarea purității etnice originare. Când strategia s-a schimbat, propaganda de atragere a țăranilor din Europa de Est spre teritoriul agricol canadian atât de vast a devenit o politică de stat. Spre a preîntâmpina concurența pe care SUA o exercitau asupra imigranților, Canada a lansat sloganul: „America oferă libertatea, dar Canada oferă pământ liber.” Valurile de imigranți din Estul Europei au încredințat pe politicienii din Țara Frunzei de Arțar că primirea lor este spre prosperitatea țării lor. Ministrul Clifford Sifton îi descrie pe est-europeni ca „oameni cu cojoace de oaie, cu neveste zdravene și cu o jumătate de duzină de copii.” Valurile de imigrare au fost influențate de realitatea românească - sărăcia - și cea politică europeană. Monograful ajunge de la 1890 până la anul 2016, punctul limită în studiul de față, după care, de altfel, se înregistrează o perioadă descendentă a emigrației spre Canada.

Remarcabil este modul cum autorul triază datele obținute din diferite surse de informație ca în pagină ele să fie formulate ordonat și clar, astfel încât cititorul să fie edificat deplin asupra evenimentului prezentat. Ca și la monografia anterioară, și acum pe Ștefan Străjeri îl ajută stilul lui clar, deloc alambicat, dornic de elucidare. Pe de altă parte, el nu se ferește de momentele grele, descrise ferm, fără ezitări, ca atunci când precizează ce defăimați erau imigranții români, pentru că nu aveau sânge saxon. Plecarea spre Canada a bucovinenilor din

câteva sate este narată cu emoția faptului trăit de cei dragi autorului. Atât de emoționantă este narațiunea, încât cititorul nu poate să nu se gândească ce mult se apropie autorul de limbajul beletristic. Consider că multe dintre persoanele reale din monografia sa ar putea să devină eroi ai unor texte de proză istorică. Atunci când prezintă mecanismul plecării locuitorilor satului Boian din Bucovina ca să întemeieze, conform cutumei, un sat cu același nume și cu tradiții strămoșești în Canada, simțim că Ștefan Străjeri scrie cu un condei muiat în căldura sufletului său. Coborât din iluzia unui vis fascinant, cititorul află că în epoca aceea de pionierat exista un mecanism al propagandei, corelat cu industriile ce dobândeau profituri enorme pe seama emigrației. Drama celor plecați din case bucovinene frumoase, ca să locuiască în bordeie nu poate să nu cutremure cititorii. Fugind de sărăcie, imigranții s-au pomenit coborând în istorie până la nivelul Evului Mediu, abolit de mult timp în țara lor de obârșie.

Visul îmbogățirii rapide a făcut ca între 1896 și 1914 să intre în Canada, vestită pentru pământurile ei libere, 3 milioane de imigranți. În anul 1911, 22 % din populația Canadei era născută în străinătate. După un secol numai de la începuturile acestui exod, în Ontario poposiseră 40.700 persoane născute în România, iar după 5 ani acolo se stabiliseră 47.340 români etnici. Trecerea de la defăimare la laudarea românilor pentru hărnicie și cinste nu s-a făcut ușor și simplu, mai ales că Țara Frunzei de Arțar s-a zbatut într-o criză majoră de identitate, cu dualitatea ei de societate francofonă și anglofonă.

Este panoramat Vestul canadian unde s-au edificat sate întregi de imigranți români, cum s-a întâmplat, spre exemplu, între Flintoft, localitate astăzi dispărută, și Wood Mountain. Aflăm cu un soi de mândrie că timp de câteva decenii acolo erau numai ferme ale românilor, ca răspuns dat ordinului guvernamental de a coloniza Vestul pustiu, dar anume cu agricultori pricepuți, singurii care puteau să dea viață acelor zone cu pământurile lor. Cititorii pot afla din cartea lui Ștefan Străjeri că ospitalitatea fermierilor a atras pe polițiștii canadieni aflați în patrulare, care adesea se ospătau, contra unei sume derizorii, din preparatele oferite de gospodine. Așadar, oriunde în lume, conaționalii noștri și-au păstrat omenia, devenită un renume național, iar arta culinară românească și-a trăit acolo gloria ei. Desigur că nu s-a pierdut în Canada nici tradiția de a fierbe țuică în gospodărie, astfel că un asemenea cazan, confiscat atunci când legea statului a impus o anumită restricție, poate fi acum privit ca exponat într-un muzeu al zonei. Cititorii pot afla exact care este acela.

Va urma

POEME

Marin MOSCU

Tăcere

În toamnă-i sufletul hai-hui,
O frunză dulce amăruie,
Șade în trenul poeziei
Treaptă cu treaptă ca să suie.

Un râu de stele peste tot
Înalță statui în copaci,
Cocarde vii puse în crengi
Sub crucea trenului, tu taci...

Sub aripi aprinse-n cruce

Sânii tăi cântă a stele,
Gura ta a albastrele
Și frumoasă precum ești
Torni cenușă în povești,

Să ne fie dor de munți
Până-om fi stejari cărunți
Pe sub cerul de rugină
Unde visul e lumină.

Că în tot ce este dulce
Crește în iubire cruce
Și-n pacea-i dumnezeiască
Știe să ne ocrotească,

Să cânte sânii a stele
În rouă de micșunele
Din care sorb mierea dulce
Sub aripi aprinse-n cruce!

Fior

O prind în pragul înserării,
O pun în piept ca rugăciune.
Sirena n-a călcat pământul,
Închipuirea mea-i minune.

Cum să meargă fără picioare
Într-o iubire pământeană,
Unde sub stele și sub soare,
Și visul doarme, sub sprinceană.

Te las, Sirena mea, în lumea
Ce te-a scăldat în dor străin,
Gândește în profund genunea
Ce ne desparte în destin

Tu înotând în spuma mării,
Eu pe uscat să te ador
Și cine știe-n pragul serii
Să poarte-al visului fior?

De dragul tău

Au rămas mujicii în opinci,
Sapa de lemn o duc în spate,
Eu de dragul tău scriu poezii,
Te iubesc lumină de departe.

Am rămas același de-o vecie,
Bogații toți parvin din sărăcie,
Săracii duc mereu țara în spate,
Pentru tine eu scriu poezie.

Lumea toată mișcă precum valul
În marea fără margini, fără zare,
Tu ești lumina mea îndepărtată,
Te iubesc petala mea de soare.

Viața de rămâne-așa cum este,
Cu greutate, puține bucurii,
Eu te sărut pe-aripi imagine,
De dragul tău scriu mii de poezii.

Tabloul pictat

Caii popii-n ape vii
Săgetează printre maluri
În tabloul ce-i pictat
În retina ta cu valuri.

Pescuiesc sirena nopții
Și-o dosesc în curcubeu
Unde stele cuibăresc
Merele și dorul meu.

Și la cumpăna fântânii
Luna lăcrimează mută,
Caii popii zboară-n jur
Speriind un pui de ciută

El în salt, revarsă-n ochi
Doar iubirea mult visată,
Eu am vrut să sângerezi,
Tu mi-ai spus râzând: odată!

Un sărut, un strâns la piept,
Contopirea pe vecie,
E-un tablou pictat în ochi,
Ochi superbi de poezie!

Eșarfa de lumină

Muza mea-și trăiește clipa,
Mă cuprinde-n vraja ei,
E sensibilă, nu-i sfântă,
Azi sunt hulubașul ei.

O urmez în joc o noapte,
Dulce iubire reală,
Intră grăbită în pat,
Și adoarme-n visuri goală.

Prin sărut i-aduc viață,
Se înroșește de emoții
Cum e măruș plin de roade
Pe care l-ar fura hoții.

Îmi termin cu dansa visul,
Cu frumoasa mea-n retină,
Apoi, ca să sar pârleazul,
Pun eşarfa de lumină!

Făcătorii agramați de cultură lălâie (1)

George PETROVAI

Există o mulțime de definiții date omului („Omul este singurul animal rațional”, „Omul este singura vietate care-și fierbe mâncarea”, „Omul este singurul animal care se încălță” ș.a.m.d.), printre care preferata regelui prusac Frederic al II-lea (din evident dispreț, dacă nu față de toți semenii, atunci cu

siguranță față de majoritatea acestora), poate și pentru faptul că-i aparținea ilustrului Platon: „Omul este singurul animal biped, fără pene și cu unghii late”. Așa că, zic eu, ce mai contează o definiție în plus, de felul: Dintre toate viețuitoarele pământului, numai omul savurează frumosul și se îmbogățește launtric prin cultura autentică?!...

Fără a intra în detalii despre frumos și cultură (am făcut acest lucru în multe articole: *Frumosul – cauza și scopul existenței pilduitoare*, *Considerații despre artă*, *Legătura inseparabilă dintre artă și religie*, *Cultura și profitul*, *Cultura și civilizația – daruri ale Atoatefăcătorului* etc.), de data asta voi arăta, cu argumente irefutabile, fundătura gnoseologico-axiologică în care a ajuns omul (mare amator de senzațional/originalitate și înverșunat căutător de forme fără fond), îndeosebi din pricina făcăturii numită postmodernism.

Dar ce este postmodernismul? În interviul acordat Mihaelei Onofrei și postat pe 5 mai 2019, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, marea doamnă a culturii românești postbelice și - până aproape de sfârșit (5 mai 2006 la mănăstirea Văratec) – a celei postdecembriste, ne spune următoarele: „Se fac tot felul de ciudățenii în numele postmodernismului. Am încercat să aflu ce este postmodernismul. I-am întrebat pe ei. *N-au fost în stare să-mi răspundă* (subl. mea, G.P.). E o artă din cioburi – totul este fărâmițat – mi s-a spus”, cu toate că „Spritul are o calitate: aceea de integrare, de a face din fragmente o totalitate. Asta au făcut clasicii. Azi am senzația că trăim procesul invers – ne diseminăm, ne risipim”. Răspunsul la întrebarea „Susțineți, deci, că postmodernismul nu e artă?”, nu-i unul categoric, însă

la fel de înțelept prin profunzimea avertismentului lansat: „Eu nu înțeleg un lucru: când e atâta frumusețe întreagă pe lume, cum pot să mă duc să mă uit la firimituri, când eu am bucuria integrală a frumuseții? Și, dacă fărâmițăm frumusețea, cum vom putea face drumul invers? Credeți că de la manele ne vom putea întoarce la Johann Sebastian Bach? Sexul în locul capului”...

Vasăzică, manelele din muzica zilelor noastre constituie echivalentul făcăturilor postmoderniste din literatură, al mângălelilor din pictură, al fioroseniilor din sculptură, al idioțeniilor (cu extraterestri, draci, vampiri, fantome) din filmele dolda de penibile „efecte speciale” și al căsoaielor construite la concurență, unde vor mușchii proprietarului și, firește, fără urmă de simț arhitectonic.

Tot ce se poate ca unii, în primul rând partizanii postmodernismului, să-și închipuie, ba chiar să pretindă că acesta continuă direcția „artă pentru artă”, care se știe că, în secolul al XIX-lea, a pornit lupta la baionetă împotriva „artei cu tendință”.

Desigur, cele două orientări opuse, la fel ca idealismul și materialismul în filosofie, s-au cristalizat și confruntat (mascat sau fățiș) încă din zorii preocupărilor cultural-artistice ale indivizilor și grupurilor sociale: clase și partide, popoare și națiuni. De pildă, din istoria culturii se știe foarte bine că una a fost literatura populară, prima formă de artă cu tendință colectivă (basme, doine, balade, ode, imnuri, poeme de critică și revoltă socială) și cu totul altceva literatura cultă, ulterioară celei populare și deseori, conștient sau inconștient, bazată pe ea, însă nu de puține ori inferioară acesteia în plan artistic. Cel mai bun exemplu în acest sens îl reprezintă celebra noastră *Mioriță*, care – precizez în prima parte a studiului *Folclorul și sferele în care își exercită influența* – este, așa cum just susține profesorul Liviu Rusu, „tipică pentru *homo contemplativus*, ea constituindu-se în argumentul liric potrivit căruia «momentul morții este un prilej pentru a sublinia prețul vieții»”, după cum „*baladele haiducești* sunt tipice pentru *homo activus* (principiul activ al vieții)”, iar *Meșterul Manole* „este o culme în ceea ce-l privește pe *homo constructivus* sau principiul constructiv”.

La rândul ei, literatura cultă promovează „arta cu tendință” atunci când creatorii aparțin oprimaților prin naștere și/sau stare socială, respectiv „arta pentru artă” (intelectualistă, impersonală și detașată de problematica socială), de regulă atunci când direcția este promovată mai degrabă prin străduința teribilistă și exhibiționismul arivist al ambițioșilor neprivilegiați și rareori vizitați de har estetic, decât prin eforturile artistico-filosofice convergente ale răsfățaților de soartă.

→ Continuare în pag. 14

CORNELIU LAZĂR - PE ARIPILE COPILĂRIEI

Vicu MERLAN

Cu mulți ani în urmă, adunând material pentru lucrarea Contribuții monografice asupra Văii Bohotinului și Văii Moșnei, prin 2005, am aflat la localnicii din Gura Bohotinului despre învățătorul Corneliu Lazăr, poet, pictor și sculptor autentic, calități pe care doar învățătorii de altădată le dețineau. Întâlnindu-l, mare mi-a fost încântarea când i-am putut admira mulțimea sculpturilor din cioate de viță de vie, din trunchiuri de copaci contorsionați, dar și tablourile în ulei și tempera, dar mai ales poeziile sale pline de miez, pline de substanță tradițională.

Citindu-i poeziile, te copleșesc rezonanțele ancestrale ale satului, idilele factice ale personajelor, obiceiurile și tradițiile frumos instrumentate și inserate în versurile poeziilor sale răscolitoare de duh. Mesajul poetului învățător Corneliu Lazăr au un ecou profund asupra sensibilității de neam și glie; cititorul se regăsește pe sine în fiecare vers al poemelor sale. Învățătorul Corneliu Lazăr re trăiește prin versuri și poeme, momentele importante ale vieții sale. Prezintă fapte și oameni, întâmplări hazlii și dramatice, tradiții pe cale de a se pierde, obiceiuri dispărute etc. Prin surprinderea în vers

sau proză a lumii rurale, învățătorul Corneliu Lazăr reactivează un fond istoric și folcloric ce ne vine ca moștenire de la înaintașii daci. Astfel că prin această reactivare a fondului tradițional, învățătorul scoposean (de la satul Scoposenii de pe valea râului Prut) devine un veritabil dac. El aduce la zi mulțimea legendelor pierdute în negura timpului. Poeziile sale satirice surprind atât fapte emoționante cât și fapte dramatice din lumea diversă a satului de baștină. Dăm doar câteva exemple de astfel de poezii: *Legenda verii, Secretul pâinii, Pe două cărări, Noapte de logodnă, Șezătoare la bunici, Noapte amăruie, Cu bunica după sobă, Încurcate ițe, Nod în papură, La coasă, Ciorbă de hram, La strânsul grâului, Din urma plugului, Petec de legendă, «Școala» din baltă, La șezătoare, Pământ strămoșesc, La gura sobei, Concluzie pe prispă* etc.

Prin romanul său „Baștina”, învățător Corneliu Lazăr zugrăvește atât drama omului supus capriciilor naturii (inundații, calamități), cât și postura omului învingător asupra acestora, mai ales atunci când în spatele lor stau idile de dragoste, sentimente nobile ce întrețin speranța, cutezanța, eroismul, perseverența în bine etc.

Atât poeziile cât și romanele sale, prin conținutul lor plin de înțelepciune practică, vin într-un cotext social greu încercat de politica neomarxistă actuală, promovată de elitele lumii, ce au ca scop înăbușirea actului patriotic, a tradițiilor strămoșești.

Astfel că, prin scrierile sale, învățătorul Corneliu Lazăr devine un anacronist al vremii, un patriot ce are drept arme condeiul și ideile conservatoare, tradițiile multimilenare, astfel încât sunt scoase la zi, simbolurile, legendele și tradițiile Daciei esoterice, ce au ca substrat continuitatea și statornicia poporului român pe aceste meleaguri mioritice.

→ Continuare din pag. 13

Tema fiind intens dezbătută la sfârșitul secolului al XIX-lea și în continuare, iată câteva dintre captivantele opinii expuse de Anton Bacalbașa, părintele literar al lui Moș Teacă, în conferința susținută la Ateneul Român:

1) Minerva, zeița înțelepciunii și a artelor frumoase, se chema la greci Atheni, motiv pentru care aceștia numeau Athenaion templele de cultură, iar romanii le numeau Athenaeum;

2) Théophile Gautier, cel mai înfocat apărător al artei pentru artă, o definește astfel: „Arta pentru artă este pentru adepți o muncă scutită de orice altă preocupare decât a frumosului în sine”, lucru pe care l-a făcut cu imperturbabilă detașare chiar în perioada represiei Comunei din Paris (1871), adică atunci când „armatele versailleze se dedau la cel mai înfiorător măcel pe care îl cunoaște istoria contemporană”;

3) Da, T. Gautier a fost „unul dintre cei mai mari poeți ai Franței”, însă – „nepăsător la tot ce se petrecea în jurul lui” – el a ajuns să fie considerat într-o atare

măsură „tipul cel mai perfect al omului fără niciun ideal social” (asta deoarece n-a pasionat în timpul vieții decât „un număr restrâns, un cenaclu”), încât la câțiva ani după moartea lui, era citat „mai mult ca o curiozitate literară, ca un exemplu până unde poate merge perfecțiunea formei”;

4) Conferențiarul este atât de convins de necesitatea promovării artei cu tendință („arta nu poate scăpa de influența ideilor ce domină o epocă”), încât nu ezită să întrebe: „Oare frumosul nu este el însuși o tendință?”;

5) „(...) arta pură, arta făcută pentru frumosul în sine, nici nu există, nici n-a existat”, întrucât „îndată după ce opera de artă atinge viața socială, ea trebuie să aibă și tendințe sociale”;

6) „(...) toți artiștii mari, toate naturile alese au fost, în același timp, oameni care nu numai că au înțeles ideile mari ce frământau epoca lor, dar s-au pus în curent cu ele și le-au ajutat”;

7) „În mijlocul lipsei de caractere în care trăim, oficialitatea încurajând tot ce convine principiilor ei, n-a fost greu să se înjghebeze o sumă de nulități care să devină predicatorii teoriilor iubite de clasa dominantă”.

O scrisoare ce nu s-a mai trimis

Dan MIHĂESCU

DAN MIHĂESCU, umoristul care a scris texte memorabile pentru Toma Caragiu și Tămara Buciuceanu Botez a lăsat o scrisoare de adio, înainte de a pleca dintre noi (25.01.2013).

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE CARAGIALE

Stimate nene lancule,

Ambetat de tristețe și turmentat de scumpiri bezmetice, îți compun această misivă tristă și de adio, că ce mă enervează când vine vorba despre opera matală, este gogorița că satira își păstrează actualitatea, că personajele seamănă leit cu cele din zilele noastre, poltroni, tembeli, pungași, mahalagii, hahalere, bagabonți etc.

Să avem rezon, coane lancule, tălică ai scris pentru copii, scenarii de desene animate. Ești mărunț, neicușorule!

Ia hai, să te cocoșez cu niscaiva exemple. Matală știi cât ar costa acum o masă la "lunion"?

Și câtă verzitură îi lipești pe frunte manelistului minune, care ține acuma locul lui I.D. Ionesco? Și să te văd eu dacă ai corajul să vii pe jos de la "lunion" acasă, noaptea. Că te dezbracă lotrii cu ranga. Heavy metal!

Dacă ai vedea cine-i acușica în fruntea bucatelor, te-ai închide la "Gambrinus" și nu te-ai trezi din beție decât să te închini. Suntem o țară penală, meștere! De la parlament la guvern, toate mangafalele cu funcții sunt în libertate condiționată. Nu știi cum și cât se fură. Răcnesc gazetele de vuiesc Carpații!

Și toate oalele sparte le plătește poporul acesta de coate-goale, care nu mai visează castele în Spania. Visează căpșuni.

S-au înmulțit nesimțiții și proștii și vorba matală: "Cu prostia te poți lupta, dar ea întotdeauna învinge!"

Zicea Nae Ipănescu: "Să nu mai mănânce nimeni din

sudoarea, bunioară, a unuia ca mine sau ca dumneata și să șază numai poporul la masă, că el e stăpân". Mai mult de jumătate din popor e în mare mizerie și tot atâta ar vrea să-și lase țara. O să zici că le crapă obrazul aleșilor? Ei, așa!

Unde este Rica Venturiano cu al lui "Angel radios"?

E timpul cocotelor. Zița, Veta, Joița, Didina sau Mița Baston au fost sfintele-sfintelor. Parașutele au acușica golaveraj la televizor. Să vezi chestii deochiate, nene lancule! S-a uitat și Bubico al meu la o emisiune și de atunci nu mai latră. Guiță!

Domnul Goe e ticsit de droguri și mamița vorbește la telefon, la linia fierbinte. Conul Leonida și soața și-au depus pensia la pubelă, de unde și mănâncă, Tipătescu este Nașul mafiei județene, Dandanache face tocșouri de seară, jupân Dumitrache zis "Titircă Inimă-rea" e primar și milostivește cu parcuri moca toate rubedeniile. Se face Capitală până la matală la Ploiești, numa' borduri și mijlocul rămâne așa cu gropi, cu mahalale fără apă și canal, fără bulefrică.

Cațavencu combate la gazetă contra marilor corupți, el fiind curat, deoarece până și banii lui au fost spălați. Ghiță Pristanda e finanțist acu', din negoțul cu mașini furate, alte fapte necurate ca și șpăgi nenumărate. Până și frizerul Nae Girimea se minunează câtă prostime s-a umplut de mătreacă și câți politicieni de valută. O soțietate fără prințipuri morale și cinste, care va să zică. Madalin Voicu vorbește romanes, la televizor, cu frații și surorile lui, la care s-a dat dezlegare să belească Europa. Fericiți că au un de-al lor care îi înțelege, fiind apropiat de ei ca nărav și poftă de viață. În țară, băieții deștepți la matrapazlâcuri au strâns averi din care să se îndestuleze toate loazele lor, până la două mii paș'opt. Se fac mafioți unii pe ăilalți și mă jur pe cursul valutar că au dreptate toți. Dacă nici ei nu s-or ști între ei?...

Altminteri e "criză teribilă, monșer". Dacă ai cunoaște Parlamentul de acum i-ai dedica "Năpasta", promisiunilor guvernului schița "1 aprilie", Justiției "Lanțul slăbiciunilor", vieții noastre politice - "D-ale carnavalului", scrisoarea către FMI și Consiliul Europei este "Scrisoarea pierdută", iar viitorul nostru poate fi asemuit cu "O noapte furtunoasă". Bravos națiune! Egzistă niște unii care zice că suntem "Țara lui Caragiale". Ei, așa! Moravurile de pe vremea matală erau parfum. Și atunci, eu cu cine votez? Aceasta-i întrebarea! Cică dă-i, Doamne, românului mintea de pe urmă și pe urmă el votează la fel. Într-un singur loc ai avut dreptate, nene lancule. Atunci când ai zis că românul s-a învățat să aibă din toate câte nimic. În fruntea soțietății s-au aburcat mitocanii și nu le poți bate obrazul, întrucât (tot matală ne-ai învățat) mitocanul se naște jignit. Încolo, frică ne e că ne-am născut în România și o să murim în Becalia! Dar să fim optimiști, că dacă nu murim o să fie și mai rău!

Un matze-fripte, coate-goale, Ce-i este dor de matală !...

2023 - anul aflat sub însemnul lui Urmuz

Ionel NOVAC

2023 s-a dovedit a fi anul marcat de personalitatea celui care a fost Demetru Dem. Demetrescu-Buzău, unul din precursorii avangardismului românesc, dacă nu chiar cel mai important, scriitor cunoscut mult mai bine sub pseudonimul literar Urmuz. În acest an s-au împlinit 140 de la nașterea acestuia, la Curtea de Argeș și, respectiv, 100 de ani de la misterioasa sinucidere dintr-un boschet „pe șoseaua Kiseleff, în dosul Bufetului”. Cele două borne de reper urmuziene, ca, de altfel, aproape întregul an, au fost marcate printr-o serie de activități culturale și științifice organizate în multe localități din țară, dar de departe s-au evidențiat cele organizate prin grija și strădania distinsului academician Gheorghe Păun și ale prestigioasei reviste „Curtea de la Argeș”.

Manifestările urmuziene au demarat, cum altfel se putea, în străvechea Capitală a Țării Românești, unde, pe durata a trei zile (17-19 martie), s-au desfășurat lucrările „Simpozionului Internațional Urmuz 140-100”. Au participat cu comunicări peste 30 de urmuzologi din România, R. Moldova, Croația, Italia, Franța, Israel, SUA ș.a., comunicări care au fost adunate în două volume sub îngrijirea aceluiași neobosit Gheorghe Păun. De precizat că o parte dintre acestea au fost publicate într-un prim volum, „Lucrările Simpozionului Internațional Urmuz 140-100 – Curtea de Argeș, România, 17-19 martie 2023”, disponibil la ora lucrărilor, urmat de un al doilea, care include comunicările celor care nu reușiseră să se înscrie la Simpozion, dar au fost prezenți și au susținut respectivele comunicări.

Pe durata Simpozionului, în afara sesiunilor de comunicări derulate în sala festivă a Hotelului „Posada”, au avut loc și alte importante evenimente tematice, astfel:

- lansarea emisiunii poștale „Anul Urmuz în Argeș”, alcătuită dintr-un plic „prima zi” având ștampila oficiului

poștal din Curtea de Argeș și două timbre cu valorile nominale de 2,30 lei și 19,50 lei, care redau portretul lui Urmuz în variante diferite, realizate de graficienii Harley Liao din Taiwan și Jorge Luis Cabrera Garcia din Cuba;

- prezentarea albumului filatelic „Pe Argeș în sus. De la Meșterul Manole la Urmuz”, realizat, din inițiativa și cu susținerea Consiliului Județean Argeș, de către Poșta Română;

- reprezentarea în premieră, pe scena Centrului de Cultură și Arte „George Topârceanu”, a piesei de teatru „Urmuz”, de Valeriu Butulescu, în interpretarea magistrală a actorilor de la teatrul „Alexandru Davila” din Pitești (regia Mona Gavrilaș);

- vernisajul, în cadrul aceluiași Centru de Cultură, a expoziției internaționale de portrete, „Urmuz văzut de graficienii lumii”, realizată de domnul Nicolae Ioniță din Ploiești, la rândul său un apreciat grafician și caricaturist.

De precizat că acelor care și-au adus o contribuție importantă la cunoașterea vieții și operei lui Urmuz le-a fost oferită Medalia Urmuz, însoțită de Certificatul aferent, iar participanții la lucrările Simpozionului au primit insigne cu chipul acestuia și cartea „Pâlnia și Stamate x 24”, o antologie cuprinzând varianta românească a nuvelei și traducerea sa în 24 de limbi străine.

La sfârșitul lunii martie, Biblioteca Academiei Române în colaborare cu Revista „Curtea de la Argeș”, Muzeul Național al Literaturii Române și Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, în prezența academicianului Gheorghe Păun, Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române, Gabriela Dumitrescu, director de colecții al Bibliotecii Academiei Române și a numeroși urmuzologi și urmuzofili, au vernisat expoziția „Urmuz în arta grafică internațională”. Găzduită de sala „Theodor Pallady”, expoziția a adus în atenția publicului 180 de portrete ale lui Urmuz, realizate de graficieni din 60 de țări. Desenele inedite au fost însoțite de manuscrisele urmuziene, reunite în celebrul caiet roșu (aflat în colecția Bibliotecii Academiei Române), de paginile periodicelor „Bilete de papagal” și „Urmuz”, precum și de traduceri ale creațiilor lui Urmuz în diferite limbi de circulație internațională.

Tot cu această ocazie a fost prezentat albumul „Scriitori români văzuți de mari graficieni ai lumii: Urmuz”, editat de Muzeul Național al Literaturii Române cu prilejul Anului Urmuz 2023, la împlinirea a 140 de ani de la nașterea scriitorului.

La 25 octombrie, Biblioteca Metropolitană București a fost gazda primitoare a unei noi manifestări urmuziene, „Începutul sesiunii de toamnă”, cum plastic o definea domnul Gheorghe Păun, constituită dintr-o emoționantă evocare a scriitorului avangardist, urmată de o expoziție de portrete ale lui Urmuz („Urmuz văzut de graficienii lumii”) și prezentarea unor cărți apărute la Editura Biscara (inclusiv volumul „Destine clandestine”, o antologie cu texte participante la Concursul de Proză Scurtă Polaris, în care autorii au trebuit să pornească de la un fragment din textul urmuzian „Puțină metafizică și astronomie”).

O manifestare urmuziană cu caracter inedit a constituit-o activitatea găzduită, la 10 noiembrie, de Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, intitulată „UrMuzică și Literatură”. După mesajele de deschidere din partea conducerii BCU și al organizatorului, același omniprezent academician Gheorghe Păun, a urmat un memorabil spectacol muzical-coregrafic susținut de membrii Ansamblului de Muzică Contemporană „KlanFar-Kommentar” din Brașov, alături de invitatul lor special, Ion Bogdan Ștefănescu.

Rând pe rând, cei prezenți în Aula Bibliotecii au avut ocazia de a asculta Fragmentul din Sonata nr. 2 pentru pian, compusă de Urmuz (singura piesă componistică rămasă de la acesta, grație fotografiei făcute de către Sașa Pană după primele patru portative din partitura aflată într-unul din manuscrisele sale - pierdute ulterior), „Plecarea”, compozitor Laura Manolache, „Cronicari. Vuza Canon”, compozitor Violeta Dinescu și „Stupore II”, compozitor Laurențiu Beldean, toate compoziții pe texte de Urmuz. De precizat faptul că ultimele două compoziții au fost prezentate în premieră absolută, printre spectatori prezenți în sală aflându-se și Dan Tudor Vuza, autorul teoriei canoanelor regulat complementare de categorie maximă (cunoscută sub denumirea de „canoane Vuza”).

La 14 noiembrie, Centrul de Cultură și Arte „George Topîrceanu” din Curtea de Argeș a fost iarăși gazda ospitalieră a unor noi manifestări dedicate lui Urmuz, astfel:

- expoziția „Mari scriitori ai lumii” (curator Nicolae Ioniță, Ploiești), în care au fost expuse 30 de portrete realizate de graficianul brazilian Joao Bosco;
- expoziția de portrete realizate de către 47 de graficieni (dintre care 37 din străinătate) care au participat la Festivalul de Satiră și Umor „Mărul de Aur”, Secțiunea „Urmuz, portrete/caricaturi”, organizat în cursul lunii aprilie la Bistrița (curator Lucian Dobârtă, artist plastic);
- lansarea unor cărți de profil (Lucian Costache -

Urmuz, Ducu Gheorghiescu - Pe urmele lui Urmuz. Incursiuni bibliografice, ș.a.).

Deoarece Urmuz a fost un mare meloman, inclusiv compozitor, de la eveniment nu a lipsit componenta muzicală, care a fost susținută de Valeriu Butulescu, autorul piesei de teatru „Urmuz”, jucată în primăvară pe scena aceluiași Centru de Cultură.

Anul Urmuz 2023 s-a încheiat ceva mai devreme decât anul calendaristic, la 23 noiembrie, când, din inițiativa domnului academician Gheorghe Păun (care, la fel cum și Urmuz obișnuia să o facă, a împărțit câte o garoafă roșie participanților) și în prezența câtorva urmuzologi, dar parcă mai mulți urmuzofili, a avut loc o slujbă de pomenire la mormântul acestuia de la Cimitirul Bellu. S-au aprins lumânări și candelă, s-au împărțit covrigei și colivă, s-a golit un păhărel de vin în memoria răposatului. Și ca un ultim omagiu în acest an secular de la dispariția lui Urmuz, celor prezenți le-au fost oferite exemplare din cartea recent apărută la Editura Magic Print, „Pagini bizare”, o ediție bibliofilă îngrijită de Florin Burican.

Acestea constituie doar o parte din multitudinea de manifestări culturale dedicate lui Urmuz de-a lungul acestui an, între care amintim succint activitățile de la Muzeul Național al Literaturii Române (16 martie - evocarea operei și personalității scriitorului avangardist Urmuz; 24 aprilie - conferințele „Urmuz - între Cosmogonie ironică și Apocalipsă burlescă” de Petre Răileanu și „Urmuz principe” de Cosmin Pană), Șezătoarea culturală a Facultății de Artă a Universității Hyperion din București, desfășurată sub sigla „Magnitudinea artistică în Țara lui Urmuz” (15-17 mai), premiera spectacolului „Urmuz va fi numele său” de la Teatrul Dramaturgilor Români din București, o biografie poetică după viața și opera lui Urmuz alcătuită de Gavril Pinte (18 iunie), „Epoca Absurdului”, eveniment organizat de Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” din Buzău, care a inclus și conferința cu tema „Vasile Voiculescu și Urmuz”, susținută de Gheorghe Postelnicu (27 septembrie) ș.a.

Nu putem încheia fără a preciza un fapt care s-a dovedit a fi de bun augur pentru întreg anul 2023, acela că, încă din ianuarie, prin decizia Uniunii Internaționale de Astronomie, un asteroid care până atunci nu avea decât număr (44194), poartă numele Urmuz. Nume care se alătură altor mari personalități românești, care s-au făcut cunoscute lumii întregi și care astăzi se regăsesc și pe harta Universului: Mihai Eminescu, Spiru Haret, George Enescu, Constantin Brâncuși, Elena Văcărescu, Hariclea Darclee ș.a.

N.I. SIMACHE - O PERSONALITATE COMPLEXĂ A CULTURII ROMÂNEȘTI ȘI EUROPENE

Elena OPREA

Continuare din numărul trecut

În domeniul literar scriitorul N.I. Simache în colaborare cu specialiști, în cadrul Muzeului de Istorie al Județului Prahova, publică; „Date noi privind viața și opera lui Cincinat Pavelescu”, împreună cu muzeograful I. Jercan, apoi „Ion Eliade Rădulescu - scrisori și acte inedite” - ediție îngrijită de N.I. Simache și George Potra, Editura Minerva, 1972, București. Tot în cadrul Muzeului de Istorie al județului Prahova profesorul N.I. Simache și profesorul Paul D. Popescu (fostul său elev) publică opera „Un Orientalist Ploieștean - Gheorghe Popescu Ciocănel”, 1969; N. I. Simache împreună cu Smaranda Chehata, sora scriitorului Cezar Petrescu, completează cu amănunte cartea „Din viața și opera lui Cezar Petrescu”, etc.

În domeniul artei, profesorul N. I. Simache, fiind un mare colecționar de piese de artă, împreună cu Haralambie Mărgineanu în cadrul Așezământului Cultural „N. Iorga” (înființat în 1920) - Pinacoteca - Municipiului Ploiești -, alcătuiesc un „Catalog-1939” al celor mai valoroși pictori români și străini. Th. Aman, I. Andreescu, N. Grigorescu, N. Tonitza, G. Petrașcu, T. G. Tomescu, Șt. Luchian, Sava Henția, A. Siquidi, Schweitzer, Goya, I. Iser, Tanți Iliescu, Ghe. Tătarăscu, O. Băncilă etc., picturile cele mai reprezentative ale artei românești- universale, care au contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural al orașului Ploiești prin înființarea Bibliotecii Populare, ca instituție pentru public, dar și ca o necesitate a ridicării spirituale a locuitorilor Ploieștiului.

La sfârșitul anului 1929 în cadrul „Așezământului Cultural „N. Iorga” s-a creat o nouă secțiune, „Muzeul de Arte Frumoase” dat în circuitul turistic în 1930 la parterul Bibliotecii, amenajat cu tablouri de artă ale marilor artiști plastici ai picturilor universale, director fiind N.I. Simache (directorul Pinacotecii), în primul muzeu din orașul Ploiești.

Alte opere de artă din cadrul Muzeului de Istorie al Județului Prahova sunt:

„Colecția de covoare a Muzeului de Istorie al Județului Prahova”, „Chipuri și locuri di regiunea Ploiești în grafica secolelor XVI-XVII, elemente grafice cuprinse în albume la Fondul plastic - Agenția de Publicitate „Artis”, „Dantele de mână”, „Ștergarul prahovean”, etc., semnate de profesorul N.I. Simache.

În domeniul publicisticii istoricii N.I. Simache și C. M. Râpeanu publică în propria-i redacție a Muzeului de Istorie al Județului Prahova cartea:

„Contribuții la istoricul presei prahovene”, publicații apărute în Ploiești și județul Prahova până în anul 1906 rămase până astăzi, referitoare la evoluția presei prahovene, singura și prima lucrare de acest fel.

Profesorul N.I. Simache a publicat culegeri, studii, articole... în diverse domenii, în reviste și ziare: „Curierul liceului”, „Școala Prahovei”, „Slova prahoveană”, Ziarul „Flamura Prahovei”, etc.

În nr. din 1970 în revista „Curierul liceului” prof. Nicolae Simache venea cu un material intitulat: „Din corespondența inedită a lui Eminescu cu Veronica Micle”, prezentând scrisori achiziționate de muzeu. Cu prilejul comemorărilor unor personalități literare a publicat: „Caragiale și Ploieștii”, „Întâlnire cu poetul V. Alecsandri”, „Pedagog și coleg” (A.I. Basarabescu), „Profesorul meu” (N. Iorga) etc.

Regretatul profesor dr. Alexandru Bădulescu îl numește pe Nicolae Simache „un Om pentru istorie, un Om al Cetății”, istoricul C. Corbu mărturisea:

„...profesorul Nicolae Simache știa atâta istorie cât întreaga noastră catedră de la București. El o are pe toată în memorie. De la el am învățat istorie și nu știu dacă am să știu vreodată cât el”.

Poetul Nichita Stănescu (fostul său elev) spunea: „Doar profesorul de istorie Nicolae Simache i-a zis că „poartă povara unui mare talent pe care ar trebui s-o ducă pe culmi”. Profesorul său C. Rădulescu-Motru afirmă că profesorul Nicolae Simache „...a avut mintea profesionistului de elită...”

În revista „Contemporanul” nr. 5 din 28 ianuarie 1972, fostul său elev și apoi colaborator Bucur Chiriac scria: „Profesorul emerit N.I. Simache, omul neobișnuit pe care zecile de generații de elevi ai liceelor din Ploiești l-au cunoscut și l-au prețuit ca pe un eminent dascăl și părinte, dar și pentru faptul că dintre atâția intelectuali de seamă în ultimii 40 de ani, profesorul Nicolae Simache a rămas unul dintre fiii credincioși ai vetrei natale, un Badea Cârțan Contemporan, care cu mintea și cu inima a adăugat

Aducătorul de senin

Firiță CARP

În majoritatea grupurilor de oameni, fie ele mari sau mici, nu contează numărul celor care le compun și nici măcar preocupările lor până la urmă, cred că există întotdeauna cineva bun la toate. Adică o

persoană salvatoare pentru situațiile dificile pe care, fără să vrem, le mai întâlnim uneori iar singuri ne-am descurca mai greu. În micul nostru colectiv avem un asemenea om. El este inventiv și gata oricând să sară în ajutorul oricărui dintre noi, cu un sfat sau cu fapta, în funcție de problema care se ivește și se impune a fi soluționată. Uneori, o siguranță ce trebuie înlocuită la tabloul electric, alteori o garnitură la instalația sanitară care se cere schimbată, ba chiar câte o clanță care nu se mai poartă cum trebuie cu ușa ei și cu liniștea noastră, într-un cuvânt, tot ce ne-ar face figuri nu tocmai plăcute în ambient intră în vizorul acestui coleg priceput și dibace în a meșteri și repune în funcțiune ce nici nu ne vine a crede. Amicul acesta al nostru nu cunoaște, îmi place să cred, sintagma „nu se poate”! Mai mult chiar, acest om este cu

adevărat priceput la tot felul de reparații pentru care pare a fi născut, dar pentru noi înseamnă mult mai mult decât atât. Ce credeți că face când ni se mai defectează vreo rotiță sau vreun șurub la enigmaticul și fragilul mecanism numit suflet?!

Umblă de îndată la trusa lui unicat, cea în care poartă vorbe tămăduitoare și arome ale unor amintiri pline de tâlc și peste care adie mereu o boare de nedisimulată bucurie. Umblă, așadar, în trusa aceea vrăjitoarească a lui de unde scoate cuvintele potrivite și pilda tăinuită anume parcă pentru acel moment, când e nevoie să dreagă vreun suflet. Și trece la lucrarea aceea pe care eu o consider foarte importantă și care m-a îndemnat să scriu acest mesaj de prețuire și respect, poate și din puțină invidie, fie-mi permis, pentru stilul în care o face. Vorbele lui se rostesc, se așează parcă de la sine în arhitectura poveștii și întâmplarea pilduitoare curge pe optimismul și buna dispoziție declanșate de înșiruirea meșteșugită a frazelor precum a instrumentelor de lucru. Deodată, pe bolțile sufletelor înnorate de cine știe ce griji, se ițește seninul. Poate nu mă credeți, dar vă spun că rar am întâlnit oameni care să știe să se bucure cu atâta sinceritate și entuziasm de tot ce ne oferă viața, ba chiar să-i facă și pe ceilalți să simtă la fel. Pentru că asta face prietenul nostru Teo Pălan, nu e nicio îndoială, aduce seninul peste cei mai întunecați nori, luminând cu spectrul larg al curcubeului său de vorbe și tâlcuri sufletele celor din preajmă când le încearcă vreo îndrăzneală de tristețe.

Din volum „Timbre de lipit pe suflet”

atâtea trepte la înălțarea culturală și spirituală a Ploieștiului de ieri și de astăzi...”

În cadrul Societății Culturale Ploiești, Mileniul III, 2004, profesorul Gheorghe Marinică și foștii elevi ai profesorului, Constantin Trestioreanu, Președintele Societății Culturale și Dinu Ion colaboratori ai săi în cartea:

„Pagini de monografie - Omagiu Ctitorului Profesorului Nicolae I. Simache”, Editura Mileniul III, Ploiești, 2004, numită „Marea Carte a Ploieștiului” dedicată Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova și istoricului N.I. Simache, ctitorul muzeelor prahovene cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la inaugurarea M.J.I.A. Prahova și un secol de la nașterea ctitorului său (1905-2005), reliefează contribuția magistrală a profesorului Nicolae Simache în dezvoltarea învățământului, muzeisticii și culturii românești din perioada interbelică și după aceea

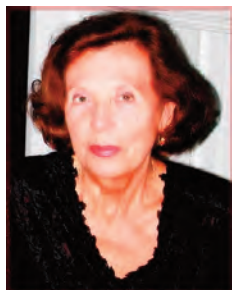
până în 1972, trecerea în eternitate, în care istoricul a slujit cu multă dăruire, cu inima, sufletul și inteligența, toate valorile culturale, ce aparțin patrimoniului cultural-istoric- documentar-universal, zestrea culturală a țării din care faci parte, ca pe o carte a identității tale în fața popoarelor lumii.

Ceasurile de la Muzeul ceasului „Nicolae Simache” din Ploiești, unic în toată țara și printre puținele din Europa, achiziționate de profesorul Nicolae Simache cu multă trudă și efort uriaș, cu fiecare bătaie a lor, cu fiecare sunet, cu fiecare muzică, atestă o Comoară sacră a Istoriei, în care pretutindeni bat ceasurile neconținute ale pământului strămoșesc.

Profesorul N.I. Simache a lăsat ca moștenire urmașilor Muzeele, Casele memoriale, Cărțile, Adevărate Făclii de Cultură și Civilizație, ca mari valori naționale și universale.

FILOZOFIA, religia și politica – Baruck Spinoza

Vavila POPOVICI

„Să nu râzi, să nu plângi, să nu urăști, ci doar să înțelegi.”

Baruch Spinoza

Unii spun că în secolul XVI-lea, filozofii sau oamenii de știință trebuiau să fie atenți la ideile lor, pentru a nu supăra autoritatea statală și nici pe cea religioasă, ceea ce au și făcut mulți dintre ei. Adevărul este că prin progresele astronomiei de la începuturile timpurilor moderne, cu Copernic, Galilei și Newton, concepțiile religiilor preistorice și istorice nu au putut să nu fie zdruncinate de știință. Marile sisteme filozofice din epoca modernă – cea care a succedat epocii evului mediu, adică sistemele lui Descartes, Spinoza și Leibniz – au promovat încrederea în puterea rațiunii. Spre exemplu: Dacă Pascal credea în Dumnezeu descris în Biblie, Spinoza avea o concepție diferită despre divinitate, ceea ce i-a făcut pe unii să-l considere un ateu disimulat. Aceeași întrebare putea să le pună românul Petre Țuțea celor care gândeau întocmai despre Descartes: *Cum poate fi considerat Spinoza (de data aceasta) materialist când îl invocă pe Dumnezeu pentru a avea certitudine în gândirea lui?* Apoi, majoritatea religiilor spuneau că Dumnezeu există undeva în afara lumii, Spinoza gândea că Dumnezeu este lumea: „Dumnezeu este natura și natura este Dumnezeu”.

El, Baruch Spinoza (1632-1677) s-a născut în Portugalia într-o familie de evrei portughezi. Renegat de comunitatea evreiască pentru o gândire neconformă, destinul i-a deschis calea literară, limba sa maternă fiind portugheza. Tatăl său a fost comerciantul refugiat la Amsterdam de teama inchiziției portugheze, iar mama sa a fost a doua soție a tatălui său. După absolvirea școlii, Spinoza a lucrat în întreprinderea comercială a tatălui. În acel timp a elaborat o transcriere într-o formă geometrică a Principiilor filosofiei lui Descartes (*“Renati Descartes principiorum philosophiae mori geometrico demonstrata”*) – singura apărută sub numele său – și a pregătit un tratat asupra progresului înțelegerii (*“Tractatus de intellectus emendatione”*). În 1655, la vârsta de 23 ani, a fost exclus din comunitatea evreiască din Amsterdam, din cauza ideilor sale neconforme privind religia, preluând de atunci prenumele de Benedict, (Benoit), cu care și-a semnat scrisorile și scrierile ulterioare. El considera că atât creștinismul cât și iudaismul ar fi fenomene trecătoare în raport cu *substanța* universală eternă. A fost obligat să părăsească Amsterdamul și s-a stabilit la Haga (Olanda), unde și-a câștigat existența lucrând ca șlefuitor de lentile și dând lecții particulare. Acolo a redactat prima sa operă filosofică de amploare, *“Tractatus de Deo et Homine Ejusque Felicitate”* („Tratat cu privire la Dumnezeu, om și fericirea sa”), în care erau de acum cuprinse trăsăturile de bază ale sistemului său

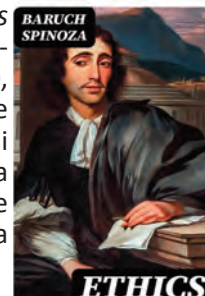
filosofic și a lucrat la *“Tractatus theologico-politicus”* („Tratat teologico-politic”), tipărit la Amsterdam în 1670, tratat ce conține o teorie politică în care explică necesitatea guvernării democratice, a libertății de exprimare și a toleranței religioase, având ca punct de plecare conceperea ființei umane ca trăitoare într-o stare a naturii.

Caracteristicile primelor lucrări, influența lui Descartes și preocuparea pentru rigoarea geometrică se găsesc în capodopera lui matură, *“Etica”*, scrisă în anii 1660, dar care nu a fost publicată decât după moartea sa. În 1661 s-a mutat într-o localitate în apropiere de Leiden. Nu s-a căsătorit, și-a trăit viața ca un gânditor solitar.

Din cauză că în instituțiile oficiale vederile filozofice erau îngădite de teologie, Spinoza a refuzat în 1673 oferta prințului elector Karl Ludwig din Palatinat de a ocupa o catedră de filozofie la Universitatea din Heidelberg (Germania). De asemenea a refuzat o pensie oferită de regele Ludovic al XIV-lea al Franței. Când prietenul său De Vries a vrut să-i ofere o sumă mare de bani, el a refuzat-o, considerând că atâția bani l-ar împiedeca în meditația sa, i-ar lua liniștea necesară unui filozof. A refuzat și testamentul făcut în favoarea sa de același prieten, și a murit sărac. Despre viața, moartea și înmormântarea sa, a scris Jean Colerus în *“La vie de Baruck Spinoza”*, în 1706, interogând personal martorii oculari ai ultimelor sale clipe. A murit neașteptat, conform acestei surse bibliografice, la vârsta împlinită de 44 ani, de ftizie, stingându-se încet, la ora 3 noaptea în camera sa, într-un Han din Haga; un doctor a stat lângă patul său până la moarte. Moartea ar fi fost cauzată în parte de inhalarea de praf de sticlă, un pericol permanent pentru un șlefuitor de lentile, el fiind diagnosticat ca bolnav de plămâni de la 20 de ani.

Spinoza nu a aparținut unei anumite școli filozofice, nici nu a creat un nou curent în filozofie, neavând discipoli. Totuși, învățătura lui a influențat nu numai gândirea multor filozofi, dar și creația literară a unor poeți, ca poetul german Goethe, Wordsworth – poetul englez din prima perioadă a romantismului, și poetul rebel Shelley.

Depersonalizarea lui Dumnezeu era de fapt un panteism, precum și reducerea întregului univers obiectiv și spiritual la o singură *substanță*. Ideea panteistă a mai fost exprimată în istoria filozofiei, în filozofia medievală, sau în Renaștere, la Giordano Bruno, dar Spinoza i-a dat forma cea mai clară. Nu mai este o separare între creator și lumea creată, ci o identitate: totul în Dumnezeu, nimic în afară de El. Dumnezeu este substanța care gândește, și sufletele nu sunt decât moduri ale gândirii divine. Dumnezeu își împlinește natura sa prin desfășurarea lui în toate aspectele

lumii. El este natura naturantă, lumea este natura naturată. Sufletul este ideea. Corpul este o piedică pentru cunoștința clară, distinctă, a ideilor sufletului. Amintesc și cuvintele lui Platon: „Creatorul a zidit Universul punând spiritul în suflet și sufletul în trup și a rânduit Universul în așa fel, încât acesta să fie, prin alcătuirea sa, opera cea mai frumoasă și mai desăvârșită.” Dar tot el spune: „Tot ce putem face în timpul vieții este să ne apropiem de știință cât mai mult, să rupem orice legătură cu trupul, și să n-avem nimic de împărțit cu el (...) să ne ferim de pângărirea pe care ne-o poate aduce natura lui...” Contrar lui Platon, care mai susținea că „trupul este povara și josnicia sufletului curat”, Aristotel considera sufletul inclus în corp: „el este ceva al corpului, care îi dă această calitate particulară de viu”. Aristotel era convins că în depășirea percepției își află știința prima ei posibilitate, spiritul fiind fundamentul original al științei, care este cunoașterea universului. Referitor la această problemă, Petre Țuțea s-a exprimat: „Drama omului este dualismul existenței lui; e alcătuit din corp și suflet și joacă între corp și suflet la infinit. Corpul nu e etern iar sufletul, chiar dacă este, nu e convingător. Dar nici corpul nu este, în nici un fel, convingător...” Percepția, care este o cunoaștere a corpului, este astfel cunoștința cea mai obscură, cea mai neclară. Modurile de cunoaștere superioară sunt: cea logică, rațională, discursivă și cunoașterea intuitivă care ne dă vederea lucrurilor în Dumnezeu. Afectele umane domină viața omului, dominate la rândul lor de ideea putinței sau neputinței noastre; suntem veseli sau triști, după cum avem sentimentul puterii sau al neputinței. Afectele dau pasiunile sufletului. Viziunea lui Spinoza – realistă: „este bine ceea ce ne este util și este rău ceea ce strică ființei noastre”. El nu dă posibilitatea unei speranțe în libertatea voinței, ci o distruge ca pe o iluzie. Perfecțiunea sau imperfecțiunea morală, depinde de modurile de gândire, de înțelegere. A acționa prin virtute nu înseamnă decât a lucra după idei adecvate, raționale. Răul este ura, disprețul, furia. Opus lor: dragostea, generozitatea. Negând posibilitatea libertății voinței, omul liber, pentru Spinoza, este cel care se conduce după rațiune, cel care înțelege. Cunoașterea intuitivă înseamnă înțelegerea perfectă a lui Dumnezeu, ea este suprema fericire a omului.

„Etica” este opera sa de bază, în care Dumnezeu nu mai este privit ca cel care conduce universul pe baza providenței, ci este înțeles ca fiind unul cu natura, formând un sistem infinit, necesar și determinist, din care fac parte și oamenii. Ea cuprinde 5 cărți: Prima este consacrată lui Dumnezeu; a doua naturii și originii sufletului; a treia naturii și originii pasiunilor; a patra studiază sclavia umană; a cincea este dedicată libertății sufletului. Fiecare parte are la început un set de definiții și axiome, și deduce din ele, în manieră formală, propoziții numerotate, pe care le-am putea numi teoreme, cu mențiunea că nu trebuie acceptat nimic ca adevărat care să nu rezulte din axiome și definiții. Pentru Spinoza, conexiunile logice sunt ceea ce ține universul împreună. Ordinea și legătura dintre idei sunt la fel ca și ordonarea și conectarea lucrurilor. Chiar de la începutul lucrării, Spinoza demonstrează existența lui Dumnezeu: „Dumnezeu există în mod necesar. Negând această frază, negăm existența lui Dumnezeu, deoarece natura substanței nu poate fi gândită, fără ca să existe întrucât substanța este cauza ei însăși”. Cunoașterea intuitivă a substanței constituie

sursa iubirii spirituale a lui Dumnezeu (*amor Dei intellectualis*). Urmează teza argumentată – Dumnezeu este unic. El există prin el însuși, este cauza sa și este cauza eficientă a oricărui lucru sau activități. Orice activitate a noastră este fixată de necesitatea naturii divine. Activitatea omului este supusă unor legi necesare. Faptele noastre nu pot fi libere în raport cu voința noastră și nici nu pot fi desfășurate în vederea unui scop. Dumnezeu nu a creat lucrurile cu scopul ca oamenii să le folosească spre fericirea lor. Din contra, toate fenomenele se produc ca o consecință logică a legilor naturale. Un corp nu poate să determine sufletul să gândească, iar mișcarea și ordinea corpului ca și restul operațiunilor sale sunt independente de suflet. Trecând dincolo de planul experienței, corpul nostru considerat ca mod al întinderii este obiect al ideii. Sufletul nu se cunoaște decât dacă percepe ideile afecțiunilor corpului și percepe corpurile ca existând dacă este afectat de ele. Deci sufletul nu percepe existența unui corp decât în perioada propriei existențe, ceea ce înseamnă că sufletul nu are altă durată decât cea a corpului, astfel el înlătură ideea imortalității. Aici este granița gândirii sale bazată pe rațiune.

Analizează genurile cunoașterii, spunând că acela care dobândește o cunoaștere clară și distinctă a lucrurilor și afecțiunilor devine liber, deoarece cunoaște cât mai complet și mai adevărat lumea, și prin urmare îl cunoaște pe Dumnezeu. Omul liber își manifestă cunoașterea prin iubirea infinită către ființa Sa.

Sufletul nostru lucrează sau suferă, el lucrează necesar atunci când are idei adecvate și suferă necesar atunci când ideile sunt neadecvate. Ideile adecvate conduc omul la cunoașterea clară și distinctă a efectului. Din cauza ideilor neadecvate omul este supus tuturor afecțiunilor posibile. Când forța omului este limitată și subordonată cauzelor externe omul este sclavul tuturor pasiunilor. Bucuria, tristețea, dorința (esența omului), iubirea, ura, speranța sunt pasiuni sau afecțiuni care se raportează la sufletul nostru întrucât el lucrează. Omul este sclavul întâmplării, puterea lui se micșorează sub influența cauzelor externe care determină forța, creșterea, durata pasiunilor noastre. Prin jocul de a reprima o afecțiune contra alteia omul tinde să își conserve existența. Cu cât acest efort este mai mare cu atât virtutea omului este mai puternică. Binele include tot ce ne conduce la înțelegerea lucrurilor. Răul reprezintă obstacolele cunoașterii. Supremul Bine este cunoașterea lui Dumnezeu, iar cea mai mare virtute a omului este să îl cunoască pe Dumnezeu. Inteligența este definită ca virtutea supremă a sufletului, în timp ce rațiunea reprezintă baza virtuții. Ajungând de la cunoaștere la virtute, oamenii își dau seama că supremul lor bine este înțelegerea între ei. Trăind după principii raționale, oamenii vor căuta să compenseze prin dragoste și generozitate ura și mânia pe care o au unul împotriva altuia. Cunoașterea duce la iubirea către D-zeu. Iubirea aceasta ocupă întregul nostru suflet. Cunoașterea imediată produce în noi cea mai mare seninătate deoarece sufletul nostru îl cunoaște pe D-zeu în eternitatea sa. Iubirea intelectuală ne conduce la înțelegerea lui D-zeu, la cunoașterea completă a lumii, cunoaștere ce coincide cu eliberarea noastră de sclavia pasiunilor.

Va urma

POEME

Mihai MERTICARU

Pastel

O lumină viscolită în volute
transparente,
șiroind din soare,
răspândește-n atmosferă o aromă
negrăit de amețitoare.

o procesiune nesfârșită de ovaluri
de unde,
prin toți porii, în sânge, îți
pătrunde.

freamătul țărâni îngână, în gând,
pustietatea,
păduri seculare și-au uitat, de-un
veac,
etatea.

stele albe se rostogolesc rotund
prin iarbă,
de-atâta căldură, lacurile încep
să fiarbă.

în luminișul singuratic,
luminiscent,
un viscol răzbit de doruri
se zbate omniscient.

jur-împrejur ard ruguri roz
de trandafiri,
calci ușor pe umbra unui dor
și, ca-n vis, mult te miri
cum orizontul cerne pulberi fine
de povești,
că nu mai știi, de la o vreme,
în care lume mai ești..

Dolce farniente

Indiferenți la efervescenta clipei
prezente
și legănați perpetuu de un dulce
farniente,
așteptăm de un veac să apară o
minune,

despre care degeaba ni se spune
că rățăcește pe sub gheața
translucidă
a realității translunare
după o aritmetică a numerelor
impare,

companie ținându-ne fantasmelor
fără contur și față,
spaimele, grifonii și un morman de
umbre
ale celor topiți în ceață.

fiecare stă pe un loc, dar tânjește
după altul,
pe care nu-l ajunge, neputând să-și
potrivească saltul.

unul celuilalt obstacol este,
care mai de care e mai priceput
la jocul cu feste.
catran înecăcios e, pentru ursuz,
noaptea înmiresmată,
chiar și soarelui i se mai găsește
câte
o pată.

o inimă de adamant alături de un
putregai
și numeroși purtători de ochelari
pentru cai.

unul altuia, umbră și penumbră
la reci izvoare de întunecime
sună,
carte deschisă-i sufletul celui strivit
de bolovan,
nu se mai știe cum și când vom
ajunge
la un liman.

Veșnic prizonier

Când strălimpezimile cerului se
înclină
înspre asfințit anost,
în tristețile tale, nimeni nu-și face
adăpost.

prin viața ta bate o năprasnică
vijelie,
iar, în conturile tale, n-a mai rămas
nicio monedă de isihie.

se face tot mai frig în amintirile tale,
bezna și ceața ți se aștern în cale.

tainele nepătrunse ale lumii se
rostogolesc
într-o genune,
toate astrele își dau mâna, cu
dezaastrele,
să te cumune.
nodul din gât îți ține loc de cravată,
că toată floarea tinereții ți-a fost
spulberată.

un țipăt mut sfâșie depărtarea,
tot mai întunecată ți se face zarea.

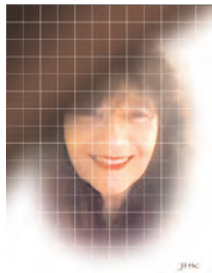
nicio candelă nu-i aprinsă în
întunericul
din tine,
de vină nu sunt doar Parcele haine.

înveți limba pietrelor ca să te
salvezi
și totuși rămâi veșnicul prizonier
al nopților din amiezi.

NOSTALGIA UNUI DIALOG NEOBIȘNUIT

Julia Henriette KAKUCS

Octombrie... O lună plină de culori și surprize, într-un an dinaintea unei pandemii ce ne-a schimbat obiceiurile, ne-a restrâns perspectivele... Perspectivele? Doamne, ce spun aici? De ce să ne schimbăm perspectivele un fenomen, o boală ce s-a întins în mod cert doar temporar cu această virulență – asemeni altor epidemii ce au bântuit de-a lungul secolelor – deasupra întregii noastre planete? Oh, nu... nu a împânzit întregul glob. Am citit tocmai de curând, în presa cotidiană, lista țărilor în care nu există nici un caz de Corona. Majoritatea sunt insule în Pacific, dar enumerată este și Coreea de Nord... Acum fac o pauză, nu-ți mai povestesc nimic pentru a te lăsa să diger această surpriză. Surpriză? Probabil, nu...

Surpriza a fost însă minunata expoziție ce o vizitasem într-unul din muzeele mele preferate. Așează-te lângă mine, ia-ți o portocală și în timp ce o cojești, ascultă-mă în aroma ei și a artei... și poate... dacă te așezi mai aproape de mine, în parfumul meu...

Ne vom întoarce acum împreună în timp. Ne vom transpune în prezentul unei zile trecute. Da, în mine trăiește trecutul de parcă ar fi astăzi. Închide-ți ochii să vezi mai bine. Nu râde, doar aparent este o contradicție.

Uite, m-am transformat într-o ceapă. Atâta doar că, în jurul meu, răspândesc un parfum ușor, exotic, și nu eterile volatilizate ale sferei decojite ce mă face mereu să lăcrimez. Mă întreb dacă, peste atâtea straturi de cămăși, cămășuțe și alte bijuterii vestimentare, voi reuși să-mi îmbrac paltonul și dacă voi găsi modul ideal de a-mi adapta garderoba sălilor aglomerate ale muzeului. Temperaturile au scăzut deodată. Fulgii de zăpadă imită fluturii albi ai verzei din grădini, iar vântul suflă neliniștit, căutându-și direcția. Mă grăbesc spre metrou. Pașii mi se lungesc pe nesimțite când zăresc ceasul de pe peron. În câteva minute va intra trenul, respirând ușor, în gara unde ne ascundem de frig, în casa scărilor, ca într-un gătlej de balaur. Da, iarna a sosit atunci când nimeni nu o aștepta. O iubită capricioasă, care nu sosește la ora promisă, ci vine pe neașteptate, surprinzându-și iubitul cu o îmbrățișare. Într-adevăr, vântul, aparent răcit și lipsit de patimă, o caută cu furie, luând cu el fulare, șepci și pălării pestrițe, născând, simultan, iritație și voie bună. Cât de neputincioși suntem în fața puterii dezlănțuite a naturii... Dacă acum câteva zile mă uimea prognoza cocorilor, care refuzaseră să ne părăsească ținuturile,

așteptând aici sau în țările învecinate sosirea primăverii, acum mă întreb îngrijorată cine îi va salva. Lacurile îngheață – asemeni pasiunilor apuse –, anulând, peste noapte, orice tresărire a suprafeței lor de argint viu. Trecătoare sunt visele, trecătoare anotimpurile, și viața ce trece cu ele...

Gândul mă duce deja la tablourile pictorului Justus Juncker, care ne așteaptă în cadrul expoziției Dialog der Meisterwerke / Dialogul capodoperelor, din Muzeul Städel. Născut în iarna anului 1703, la Mainz, Juncker pictează, în 1765, două tablouri mici (25,8 cm / 21,5 cm) în ulei. Tematica, natură moartă, se încadrează în șirul reprezentărilor care, în epoca barocă, ating apogeul – Vanitas vanitatum et omnia vanitas – persiflând deșertăciunea umană, vanitatea și efemerul supus descompunerii. Pe un soclu – asemeni celor ce susțin busturile împăraților –, se găsesc un măr și, respectiv, o pară. Fructele coapte sunt deja în vizorul insectelor. Ideea genială a expoziției din Frankfurt am Main este de a prezenta cele două originale din colecția Muzeului Städel, în vecinătatea imediată a picturii digitale, adusă de la Londra, realizată, în 2013, de artiștii britanici Rob și Nick Carter. În cele două picturi copiate tridimensional și digitalizate în detaliu, muștele și fluturii se trezesc la viață, zburând, prin spatele ramelor, dintr-un tablou în altul, de fiecare dată aterizând altundeva și altfel. În opera lor, Transforming Diptych / Dublă metamorfoză, alegerea aleatorie preia rolul soartei, oglindind un „Memento mori” neprevăzut.

Ne aflăm deja în fața lor și tăcem, fascinați de dialogul artistic dintre ele. Moartea este prezentă în sălile muzeului în forme multiple. Dacă asistăm la orbirea lui Samson, în grandiosul tablou al lui Rembrandt, aflat în colecția Muzeului Städel – știind că răzbunarea îi va fi cumplită –, privim, cu respirația tăiată, decapitarea lui Holofern, în tabloul Artemisiei Gentileschi, realizat în anul 1612, la vârsta de 19 ani. L-a pictat după ce a fost violată. Cu un curaj deosebit, Artemisia Gentileschi și-a inculpat violatorul, în vremuri în care doar femeile erau găsite în asemenea situații vinovate. Având, pe tot parcursul procesului, sprijinul tatălui ei – în al cărui atelier a învățat secretele artei picturale –, a dovedit, în fața tribunalului, aceeași hotărâre cu care ludic ucide tiranul care îi amenință poporul. Tabloul ei, măiestria cu care a mânuit pensula, tematica abordată l-au inspirat pe Rembrandt, care, în 1636, imortalizează momentul dramatic al relației dintre Samson și Dalila.

Cobor, cu tine, treptele albe de marmură... Încăperea pare tăiată în gheață. Din ea pornind, coridoarele ascund, într-un labirint nesfârșit, tablouri și fotografii ale artiștilor contemporani. Surprinzător în acest cadru este tabloul Pluta Meduzei, o copie, efectuată în 1859/1860, de Pierre-Désiré Guillemet și Étienne – Antoine – Eugène Ronjat, după originalul pictat între 1817 și 1819 de Théodor Géricault, care se află în colecția

→ Continuare în pag. 25

DE FRICA PLECĂRII... Și alte poeme

Aurel Udeanu

De frica plecării de-aici, de dedesubt,
cu toții ne străduim să înțelegem! Este / o noapte în
care, dacă ți-ncordezi urechea,
auzi găfâitul pietrelor cărând în spinare / sufletele
celor de jos să vadă cum este
acolo, sus. (Câteva ore!)

Singurătate nu este cuvântul potrivit, aș alege, / mai
degrabă, *golul* - un gol fără de margini și
fără de memorie în mine. De parcă m-aș fi întors /
de la propria înmormântare. Ca să uit de cel care / am
fost, iar acum odihnește sub iarbă cu țărâna / în gură,
trebuie să beau. Neapărat!

Îmi deschid venele și las sângele să curgă în / pahar.
Îi privesc întâi culoarea (neagră ca însăși
viața mea), apoi rotesc ușor paharul în mână / ca să
eliberez aromele. Îl miros, iau prima gură,
o țin zece secunde, o înghit. La sfârșit, hotărâsc -
/este un sânge bun. Merită să mă îmbăt criță
în noaptea asta. (Definitivă?)/ Cred c-am fost
nefericit din burta mamei: beau! / După câteva pahare,
lumea parcă nu mai este / așa neagră. După o vreme,
de după o stea, Se ivește / și Iisus - nu mai este nevoie
să știu cine a câștigat / cămașa mea la zaruri.
Important este că am cu cine / bea, aici și acum:
ridicăm paharele, închinăm și bem / împreună ca să
ne alinăm rănilor. Fiecare cu paharul / lui - Mielul în
înalt cu al Lui, plin cu Lumină / Nestinsă. Eu jos cu al
meu - plin cu sânge negru. / (Doar cu sânge,
deocamdată!)

Bem până nu mai știm de noi. Ne era atât de sete /
unuia de celălalt! Acum văd foarte limpede în mine /
ce era cu golul de dinainte - nu aveam cu cine bea. /
Cât despre prețul plătit în acest trup, cad cu fața / la
pământ și zic: aurul se curățește prin foc. / *Tată dacă
este cu puțință, NU îndepărta de la mine/ paharul
acesta. (Niciodată!)*

Nerecunoscătorul de mine: m-a rupt

din *Sine* și m-a trimis dedesubt în acest ocean / de
lumină, iar eu *Îl* las să zacă în beznă, / *Îl* țin
întemnițat în hârca mea. Mi-aduc aminte / de *El* doar
când sunt la ananghie! / Numai în locul *Lui* să nu fii!
Habar nu am / cum a ajuns în subteranele din țeasta
mea. Nu / reușesc să mă dumiresc cum *Nemărginitul*
poate / încăpea în cutia strâmtă din oase pe care o port
/ pe umeri peste tot. Ar vrea și *El* să-și umple /
plămânii cu aerul proaspăt de afară, poștește
la bucatele celor de dincolo de gratii. (Ca să / reziste,
și-a fabricat o vină - nu m-a consultat
dacă primesc să vin aici, jos!)

Prin căință răscumpărăm totul! Îmi voi ucide / fără
milă vanitatea că sunt altceva decât țărână,
în absența *Lui*. *Îl* voi scoate din catacombe / minții
mele oarbe și-*L* voi așeza unde-*I* este locul.

Mă voi preda în întregime *Lui*, *Îl* voi lăsa să lucreze /
nestingherit în mine. Voi merge pe mâna *Lui*: nu / are
cum greși *Cel* prin mila *Căruia* există toate / cele
văzute. Dar mai ales nevăzute!

Doar cei învinși sunt victorioși! *Îl* țineam rob / în
hârca mea netrebnică. La sfârșit de tot, - văd,
deja! - eu voi fi rob în locul *Lui*. Dulce, nespusă / robie
acolo, în înalt! Deocamdată, nu conțin
să mă mir de ce poate face dedesubt din (bine)-
/făcătorul *Său*: ingenuncheat, ținând în mână / un
bucet de ghiocei negri hrănesc un miel / orb. (Lumina
șiroiește peste mine!)

Cândva, îi puneam în cârcă Lui

toate câte rele mi se-ntâmplau sub soare. / Astăzi,
mi-este de-ajuns să știu că *El*
tronează nestins în cerul intelectului meu / și pot
apela la *El* când n-o mai scot la capăt.

Cu niciun chip.

Furtuna s-a potolit, de mult. Ce-aș face / cu un *El* pe
care *L*-am înțeles? Este foarte
bine că nu *Se* lasă văzut, pipăit, mirosit și / înfulecat
aici, jos! Voi muri și-*L* voi întâlni
acolo, în înalt - surzător, nespus de luminos. / *Îl* voi
gusta pe îndelete, nu mă voi lăcomi
deloc, să mi-ajungă toată *ne-murirea*!

Nu trăiesc decât o singură dată, cuvine-se / să fiu
cinstit! Dacă scrutez în hăul fără fund
din mine: am descins în acest trup numai/
mulțumită *Lui*. Ce contează că din mine curge
țărâna prin toate crăpăturile? Tot mai bine este / să
fii o umbră jinduind după o groapă în cimitir
decât un pahar gol așteptând zadarnic pe o tipsie /
să fie umplut cu vin de un alcoolic rămas
fără mâini!

Nu există viitor, există doar acești gutui înfloriți / și petalele cu care hrănesc asinul care *L*-a purtat/ spre jertfa pe cruce în locul meu. Fără să-mi ceară/ nimic la schimb, *El* a poruncit ploii să-mi spele toate/ păcatele și mierlei să văruiască pentru mine proaspăt/ lumea cu cântecul ei. Să țin minte și să nu-l repet / niciodată pe puțin credinciosul Petru - când a-nceput/ să se-ndoiască, n-a mai mers pe ape!

Mândria ignoră! Cândva *Îl* găseam vinovat / pe *El* de toate câte urâte făptuiam dedesubt. Nu

s-a supărat pe mine de fel - stau în mijlocul acestui / rai (căzut?) și mă mir cum poate risipi atâtea daruri,/ fără să *Se*-mpuțineze pe *Sine* câtuși de puțin./ La început, n-a fost Cuvântul, a fost... Tăcerea!

Sărac, negrăit de sărac este cel

nesupus caznelor aici, jos - nu gustă/ din ceea ce *Mielul* a gustat din plin atunci,
demult când s-a jertfit pe cruce pentru noi. / Repede alergătorii spre o groapă.

Știu - trufie! Dar se-ntâmplă acest asfințit/ imperial și-aproape mi-este imposibil să rezist
să nu-mi deschid venele și cu degetul înmuiat / în

sânge să nu notez pe boltă cele ce văd în hăul
din mine, după nesăbuita fugă din capul *Tatălui/ Universal*. (De niciun folos carnea în care m-am îmbrăcat - frigul abstract mușcă cu poftă, /fără milă din mine!)

Despre pragul ăla inefabil al suferinței vreau / să spun. Se-ndură *Atotțiitorul*, până la urmă, și
fără cuvinte-mi vorbește - nu mă mai opun deloc/ pumnilor și picioarelor pe care le iau, las viața
să facă ce voiește cu mine. Deși mă aflu încă / dedesubt, nu mai cunosc de mult prigoana trupului
meu putrezicios. (Schimbarea țărâniei la față, poate/ chiar mutarea ei în înalt, unirea cu *Lumina*
Nezămislită. Atâta jinduită!)

Bogat, nespun de bogat este cel ce primește / cu bucurie loviturile aici, jos, ba chiar spală și
picioarele călăilor săi. Trebuie că sunt inși aleși - /cu cât mai mult se lasă coborâți în tină, cu-atât
mai aprig ei urcă în stele. La masa dreptății și /nepieirii fi-vor așezați. Cu bucate alese, nelumești
în cerul intelectului meu *Mielul* îi va ospăta./ (Trebuie, imperturbabilelor pietre!)

→ Continuare din pag. 23

permanentă a Muzeului Louvre. În imaculatul sălii, se revarsă oceanul. Pluta este enormă, acoperind aproape întreaga suprafață, de șapte metri, ai pânzei. Dimensiunea ei, dramatismul faptelor petrecute, răvășește ecranul sufletului. Géricault a expus-o în 1819 – ținând secretă, până în ultimul moment, tematica, brizantă, din punct de vedere politic – tragedia celor 150 de naufragiați ai Meduzei, vapor care s-a scufundat pe țărmul Mauritaniei. Mă întorc... În spatele meu, suprafața neagră a lucrării realizate de Dierk Schmidt este întretăiată de benzi albe. Între ele sunt sugerate arme, refugiați, moarte ... SIEV - Suspected Illegal Entry Vessel – termen folosit în Australia – amintește de scufundarea unui vapor cu refugiați în 2001... Ar putea fi și vara anului 2015... sau cea care ne-a părăsit tocmai.

Stăm sub tavanul prin care cerul ne privește printr-o multitudine de cercuri transparente.

Deasupra noastră se găsește pajiștea verde, pe care copiii se fugăresc primăvara. Asemeni unui joc de dimensiuni uriașe, ferestrele rotunde de sticlă întrerup verdele ierbii.

Se apropie ora închiderii... Simt că trebuie să mai revăd ceva, înainte de a ieși în vântul necruțător. Urc, în fugă, treptele spre primul etaj, căutând frumoasa frumoaselor... Am găsit-o! Simonetta Vespucci, nimfa lui Sandro Botticelli, venise la Florența, pentru a se căsători. Femininitatea ei a cucerit orașul. Giuliano Medici, fratele renumitului Lorenzo il Magnifico, a desemnat-o „Regina frumuseții” sale (regina della

bellezza), în turnirul din 29 ianuarie 1475. Moartea ei timpurie, cauzată de o tuberculoză pulmonară – doar la un an după turnir, la vârsta de 23 de ani – precum și pictura lui Botticelli au transformat-o într-o legendă.

Poate i s-ar fi potrivit versurile cu care poetul italian Fazio degli Uberti își descrie propria iubită, Aurelia: „I look at the amorous beautiful mouth,/ The spacious forehead which her locks enclose,/ The small white teeth, the straight and shapely nose,/ And the clear brows of a sweet pencilling.”

Dante Gabriel Rossetti traduce versurile lui Fazio și pictează, în 1863, tabloul femeii senzuale, melancolice, portretul femeii iubite ... femininitatea eternă. Mă pregătesc de plecare. În holul de la intrare, privesc bustul lui Johann Friedrich Städel. O plăcuță comemorativă îmi reamintește că Städel, acum 200 de ani, obișnuia să - și salute personal oaspeții și să-i conducă prin colecția lui. Îi zâmbesc, recunoscătoare. A dăruit orașului o fundație care adăpostește și un institut de arte plastice, pe lângă o colecție bogată, care mereu crește. Ultima donație a fost făcută în 2014, de doamna Dagmar Westberg, nepoata lui Oscar Tropolowitz, inventatorul leucoplastului, al benzii de lipici Tesa și al cremei Nivea. Cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 100 de ani, a dăruit Fundației Städel tabloul realizat în anul 1615 de Jusepe de Ribera. Pictura îl reprezintă pe Sfântul Iacob cel bătrân. Porțile muzeului se închid încet. Pașii noștri răsună în seara rece, marcați de multitudine de impresii, primind aripi. Dialogul nostru poate începe și el...

BULGĂRI DE LUMINĂ POEME

John XENEA

POETUL

*Poeți au fost, vor fi și sunt
nenumărați pe-acest pământ
din toți, tu m-ai ales pe mine
să cânt iubire pentru tine.*

*Eu știu să Țes din vers tandrețe
și agonie și tristețe Iubire multă,
bucurie, le scriu pe toate-n poezie.*

*În versurile mele toate
care le-am scris târziu în noapte
am exprimat tot ce-am simțit
și inima ți-am dăruit.*

*Ți-am dăruit clipe de clipe
și visul cu-ale lui aripe
în veci te voi aprecia
iubita mea, ... Afrodita.*

LACRIMA

*Sunt formă-Cruce
simbol al unirii cu tot
și-ți dau de la mine
adierea vântului și tot ce pot*

*tu, verde coral
mă atragi înspre valuri
să mă scalzi de păcate
și să-mi dai pe gene sărutul final*

*nu fugi, te prind
într-o geană deschisă,
prințesă a nopții
aștept să-mi dai iubirea promisă*

*al tău crai rupând lanțurile ruginite
și cheile porților din rai
iar apoi, ingenuă uitării să-l dai.*

IUBESC

*Te țin în brațe, ești calvarul meu
te-aplecă să-mi pui coasta la loc,
bucată ești din Bunul Dumnezeu,
ești aer, apă, fier, eter și foc.*

*Cred că din tine am luat ființă,
din sânii tăi mi-am băut mustul,
ai picurat în mine acea credință,
când te sărut și îți simt gustul.*

*Ești fructul meu oprit, femeie
și sângele ce umblă ca turbat,
am fășnit din a ta scânteie
căci tu ai vrut ca eu să fiu bărbat.*

*Să te iubesc pe tine, un nebun
eu sunt învăluit de vorbe dulci,
aș vrea să fiu al tău stăpân
și mărul din rai tu să-l aduci.*

*Am înverzit sub mâna ta iubită,
m-ai mângâiat și-am adormit,
ești fericită, tu, ești fericită,
căci mai secat de vise, mai mințit.*

*Aștept cu capul pus pe ochii tăi,
nu vreau să vezi pe-altcineva,
mângâie-mă cu-ai tăi sâni goi
și ne-om trezii și noi cândva.*

FEMEIA

*Aștii ce superb e să iubesc
făptura ta nevinovată
păcatul este strămoșesc
dar e iertat că-l dăruiesc
iubirii precurate.*

*Când soarele și-aruncă raze
asupra chipului tău drag
tu vei simți iubirea caldă
din sufletu-mi pierdut, pribeag.*

*Ești îngerul vieții mele
sunt paza și iubirea ta
chiar dacă vreau să cred în stele
eu nu mă voi îndepărta.*

*Te văd distantă, dar te-apropii
cu pașii mici, cu gând pierdut
și-aștepți ca gesturile-mi proprii
să stabilesc-un „început”.*

*Te văd dar totuși nu exiști,
te simt aproape, dar visez
și cred că te țin în brațe,
dar tu ești atât de departe...*

*ești o iluzie, un vis amețitor
ca o lumină-n noapte,
un zâmbet, o lacrimă,
o rază de speranță,
o stea pierdută-n vastul univers.*

FIORUL

*M-ai atins, m-ai aprins și mi-ai dat
viață
sunt singur pe covorul lumii
și nimeni vreodată de mine nu s-a
plâns
căci sunt un cavaler al vremii.*

*M-ai iubit, m-ai simțit, m-ai aprins
și stau pictat în ceață, în tablou ai
presărat suspine și m-ai nins
te recunosc când o să vin din nou.*

*M-ai alintat la sân și sânul tău
mereu m-a mângâiat cu lapte cald
și ai lăsat în mine dulcele smarald,
sunt fiul tău femeie și al lui
Dumnezeu.*

*Nu mă lăsa te rog, fii leagăn bun
pentru un prunc cu gura parfumată
ar trebui să fiu un om nebun
să te mai părăsesc încă odată.*

CONTROVERSELE DIN JURUL UNEI STATUI FRUMOASE

Mihai BĂTOȘ BUJEȘTI

Cum nu suntem religioși practicanți, ne petrecem de regulă diminețile de duminică plimbându-ne agale prin oraș, exact cum am făcut și astăzi, iar după plimbare ne-am așezat la o terasă lângă Palatul Culturii, acolo unde de curând se deschisese o serie de cafenele cu felurite oferte, una mai tentantă decât alta. Era tot ce ne trebuia pentru a fi împăcați cu noi și cu toată lumea din jur care oricum nu ne băga în seamă...

- Îmi place să privesc orașul din această perspectivă, să admir amestecul stilurilor arhitectonice aflate într-un perimetru pe care-l poți cuprinde cu privirea. De la stilul gotic flamboiant al Palatului, la stilul Le Corbusier al clădirii în care funcționează Prefectura, de la minunatul stil neoromânesc al școlii Gheorghe Asachi, la stilul medieval al Casei Dosoftei, de la siluetele blocurilor turn din anii '60 la conformismul bisericii Sf. Nicolae Domnesc, construită de Ștefan cel Mare în perioada 1491-1492 și refăcută în anii 1884-1904 de arhitectul francez

André Lecomte du Noüy, prin demolare și reconstruire pe aceeași fundație și aproximativ în forma sa inițială fără să se țină cont de specificul tradițional, dar și la blocurile construite în anii '80 spre sfârșit, atunci când arhitectura urbană avea deja unele pretenții în planul esteticii.

- Dar de ce nu ne spui nimic despre această frumoasă statuie a lui Ștefan cel Mare fiindcă totuși ea este cea care dă nota specifică întregii zone?

- Pentru că despre ea vreau să vă vorbesc mai pe larg deoarece nu întâmplător v-am invitat aici la cafea. Conu' Alecu avea zâmbetul acela pișicher, așa că ne-am pregătit de poveste sorbind o gură din cafeaua cea frumos aromată.

În primul rând voi menționa faptul că dintre cele trei statui ecvestre ale domnitorului aflate pe teritoriul Moldovei, aceasta, cea mai puțin impunătoare dintre ele, este și cea mai frumoasă. Cea de la Podul Înalt dezvelită în anul 1975 operă a sculptorului Mircea Ștefănescu, dar și cea de la Suceava dezvelită în anul 1977 și realizată de ieșeanul Iftimie Bârleanu sunt fără îndoială mult mai impresionate și chiar au un alt rol în planul educativ-simbolic.

Ideea ridicării la Iași a unei statui a marelui voievod al Moldovei, este ceva mai veche decât credem și datează din anul 1856, având ca motivație dorința caimacamului Theodor Balș de a se opune Unirii Principatelor. El spera astfel că, prin prezentarea lui Ștefan cel Mare ca simbol al trăinicie și puterii Principatului Moldovei, ar fi mobilizat naționalismul local al principatului moldav și ar fi demonstrat inutilitatea unirii cu Țara Românească. În acest scop, el a numit o comisie formată din spătarul Mihai Cantacuzino, postelnicul Nicolae Istrati și postelnicul Gheorghe Asachi, care a început o campanie pentru strângerea fondurilor. Gheorghe Asachi a fost cel care a și schițat portretul marelui voievod, bazându-se pe descrierile lui Ștefan cel Mare făcute de către Grigore Ureche în Letopisețul Țării Moldovei și după o pictură a domnitorului, cea de la biserica din Bădeuți (biserica ctitorită de Ștefan cel Mare și demolată de către austro-ungari în timpul primului război mondial). Conform schițelor originale, a rezultat un voievod cu barbă, de statură medie. Motivul aparentei erori a lui Asachi s-a datorat faptului că picturile voievodului, zugrăvite chiar în timpul vieții sale, se aflau la mănăstirile din Bucovina, provincie care intrase de ceva vreme în cuprinsul

Imperiului Habsburgic. Însă, odată cu moartea caimacamului Theodor Balș în anul 1857 s-au sistat și lucrările de realizare a statuii. Abia în anul 1871, când la Mănăstirea Putna s-au comemorat 370 de ani de la moartea domnitorului Moldovei, au fost reluate discuțiile referitoare la monument, dar abia după Războiul de Independență, s-a putut deschide o listă de subscripție publică națională din inițiativa unui grup de patrioți: Vasile Alecsandri, Nicolae Gane, Scarlat Pastia Iacob Negruzzi, Alexandru Stamatoopol, și alții... S-au adunat atunci 135.000 de franci, iar în anul 1879 s-a înaintat comanda către sculptorul francez Emmanuel Frémiet (1824-1910), un artist în mare vogă în Parisul acelor vremi.

Documentația prezentată sculptorului era cea executată de postelnicul Gheorghe Asachi, iar artistul francez a început lucrul la statuie în atelierul său din Rue de l'Université, din Paris. La data de 16 septembrie 1882, după ridicarea fundațiilor, s-a așezat la mijlocul soclului un act comemorativ în semn de recunoștință pentru vestitul domn moldovean, între timp statuia fiind expusă în anul 1882 la Salonul Național de sculptură din Franța.

În anul următor a avut loc, la data de 5 iunie 1883, ceremonia dezvelirii, în prezența Regelui Carol I. Menționez acest fapt pentru a vedea că evenimentul a fost privit cu cea mai mare atenție, inclusiv de Casa Regală a României.

Vasile Alecsandri a compus anume pentru acest prilej poezia "Odă la statuia lui Ștefan cel Mare" poemul fiind difuzat pe foi volante tuturor participanților.

Sub un baldachin de catifea roșie și cu perdele de atlas albastru, a fost depus tronul lui Ștefan cel Mare,

cel săpat în piatră și găsit în satul Vânători-Neamț (județul Neamț), sub poalele Cetății Neamțului.

Dezvelirea a fost făcută de patru plăieși, iar în acel emoționant moment, mulțimea a rostit într-un glas "ura" și s-au tras douăzecișina de salve de artilerie. Regele Carol I a dăruit două tunuri "Krupp", cele care flanchează și astăzi statuia marelui domnitor. Tunurile erau trofee din Războiul de Independență, fiind cucerite de Regimentul de Dorobanți din Copou. În scurtul său discurs regele a afirmat: "Încredințez lașilor, Leagănul Unirei, această statuă, împreună cu două tunuri, udate cu sângele prețios al generației prezente, spre a le păzi ca un sfânt odor, în onoarea Neamului Românesc."

Au mai rostit discursuri memorabile: Bogdan Petriceicu-Hașdeu, Nicolae Gane, primarul orașului la acea vreme, dar și alții, iar corurile întrunite ale cetății au intonat "Cântec ostășesc" de T.T. Burada.

Mihai Eminescu, venit la Iași special pentru marea sărbătoare, scrisese celebra sa "Doina" pe care însă nu a recitat-o la eveniment deoarece, aflat de mai multă vreme în opoziție față de politica regală care voia încheierea unui pact secret cu Imperiul Habsburgic prin care se renunța la orice pretenție referitoare la Ardeal, a aflat că se urmărea arestarea sa ca fiind provocator de dezordine.

Statuia are o înălțime de 4,5 metri și este confecționată din bronz, domnitorul fiind înfățișat cu barbă și cu o coroană catolică pe cap. Neexistând niciodată un model autentic al Coroanei Moldovei, sculptorul francez a folosit pentru statuia de la Iași un model de coroană catolică, acest fapt stârnind grave contradicții, dar și o legendă.

În acel timp s-a vehiculat ideea că în atelierul sculptorului ar fi existat două comenzi, una din România și una din Polonia, iar după finalizarea lor s-a produs o confuzie și legenda spune că adevărata statuie a lui Ștefan cel Mare ar fi ajuns la Cracovia, iar noi admirăm acum statuia cneazului Cazimir al IV-lea (lagello fost Mare Duce al Lituaniei din 1440 și Rege al Poloniei din 1447, până la moartea sa... Voi mai detalia ulterior această chestiune care nu are prea mult suport științific.

Piedestalul statuii este executat din marmură roz de Carrara, iar pe părțile laterale ale piedestalului, se află două altoareliuri din bronz, reprezentând lupta de la Codrii Cosminului - 1497 (cel din stânga) și lupta de la Podu Înalt - 1475 (cel din dreapta).

În anul 1883, după inaugurarea statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare, junimistul Gheorghe Verussi, un individ foarte dubios, junimist de altfel, care a contribuit și la nefericirea lui Eminescu, scria: "Această capodoperă sculpturală este proastă, ignobilă, lipsită de orice valoare..."

"Actul de inaugurare a statuii lui Ștefan cel Mare" din 5/17 Iunie, 1883, la Iași", care provine din Arhivele regale de la Sinaia, era însoțit și de un "act de dănie către boierul Petru Valna și nepoții Lazăr și Balos", din 1 iunie 1472, cu pecetea domnitorului, iar în actul de inaugurare este reprezentat proiectul statuii originale a

domnitorului Moldovei, cel realizat de Gheorghe Asachi. Există însă diferențe foarte mari între proiectul lui Asachi și statuia finală a lui Frémiet. Spre exemplu, istoricul Nicolae Iorga, în lucrarea sa "Istoria lui Ștefan cel Mare", a criticat statuia: "O statuie a lui Ștefan cel Mare s-a înălțat la Iași abia în 1883. O făcuse un meșter străin și a făcut-o prost, cum nici nu se putea altfel, căci numai cine face parte dintr-un popor îi poate înțelege într-adevăr eroii, îi poate iubi și îi poate da viață bronzului, a marmurii, a picturii și a cântecului.

Și Eminescu și-a exprimat dezamăgirea cauzată de faptul că voievodul aflat pe soclu nu seamănă cu Ștefan cel Mare, dar nu a fost singurul dezamăgit. Preasfinția sa, episcopul Melchisedec Ștefănescu al Romanului a făcut o interpelare în Parlamentul României cerând corectarea mistificării, pornind de la ideea că sculptorul francez Emmanuel Frémiet a folosit doar câteva desene ale lui Gheorghe Asachi, făcute din imaginație. El susținea că înfățișarea reală a domnitorului este cea din pictura de la Biserica Sfântul Ilie de la Voroneț, ridicată chiar de Ștefan cel Mare, dar și în Evangheliarul de la Humor. Întors în anul 1881 dintr-o călătorie în Bucovina, sesizează inclusiv Academia Română despre grava eroare care, susținea el, era pe cale să se petreacă la Iași.

Trebuie să recunoaștem însă faptul că la noi au fost întotdeauna controverse atunci când s-a ridicat o statuie însă și în acest caz discuțiile interminabile și interpelările în Parlamentul României nu au avut efectul scontat, iar statuia apare așa cum o vedem astăzi.

Dar pe ce se bazau cei care contestau asemănarea figurii domnitorului cu reprezentarea statuară! În principiu, pe faptul că Ștefan, în puținele reprezentări credibile, nu are bar-bă, iar statuia prezintă un personaj cu o frumoasă barbă și care poartă pe cap o coroană considerată a fi catolică. Chestiunea referitoare la coroană este discutabilă în primul rând pentru că nu avem nici o certitudine și nici un document despre modul în care arăta coroana Moldovei.

Chiar și în cea mai veche reprezentare a domnitorului, cea din Tetraevangelul de la 1473 al ieromonahului Nicodim, coroana este una convențională și chiar puțin supradimensionată menită în special să sublinieze puterea și autoritatea ei mult mai mult decât să exprime vreun adevăr istoric. În consecință, nu voi dezvolta subiectul și cred că sculptorul a considerat firească o coroană în care să se sublinieze creștinismul Domnului Moldovei numit de însuși papa Sixtus al IV-lea "Atlet al lui Hristos".

Va urma

LA PORȚILE CERULUI (secvență dintr-un roman nenăscut)

Gruia COJOCARU

Ultima toamnă a regimului roșu în spațiul carpato-danubiano-pontic a tăbărit năprasnic peste Tudor. Sarcina Laviniei era o povară grea, ce se suprapunea peste dorința de a deveni student, năzuință care – știa bine – se putea materializa doar prin efort sisific. Culmea e că n-avea nici un debușeu – un suflet căruia să-i împărtășească drama, fără rechizitoriile de pe munte ori zeflemisirile de pe șes. Îi spunea uneori Zainei că existența îi e marcată de un fir roșu care-i contorsionează devenirea, însă nu putea dezvălui mai mult. Colega de bancă încerca subtil să prindă un capăt de ață, din care ar fi țesut lesne un petic de realitate, dar se izbea de un perete prea înalt pentru a-l escalada și prea dens pentru a-l străpunge. Tudor ridicase zidul de protecție, așa că Zaina se mulțumea să-l privească cu îngăduința unei puștoaice, topită după elucubrațiile adolescentului iubit, aflat în frenezia căutării identității.

Lavinia venea, de regulă, sâmbăta după-amiază la Tudor și pleca luna dimineată. Faptul că închiriasse o cameră cu intrare separată de la o văduvă, despre care-am mai făcut vorbire, era un avantaj semnificativ în împlinirea relației. Bătrâna era la curent cu peripețiile lui, însă, câtă vreme îi plătea chiria și nu-i producea stricăciuni în casă, n-o deranja. Sau poate c-o irita ușor, dar nu-i făcea nicio observație. De când soțul ei se spânzurase, în șopronul casei, devenise extrem de tolerantă. Se simțea într-un fel vinovată față de cel care, după niște ani de viață împreună, a strângulat călătoria pe Pământ și, din acest motiv, emana o bunătate necenzurată și o seninătate ruptă parcă din aura sfinților. Tudor a întrebat-o odată, când bătrâna i-a povestit câteva secvențe din tinerețe, ce l-ar fi putut determina pe soțul ei să întrerupă contractul cu Viața. Femeia l-a privit fix, metalic, cu asprime:

- Astfel de întrebări nu se pun, Tudor, dar ești prea crud să mă supăr pe tine! Știi, urmă ea, alegându-și cuvintele, când două păsări se curtează și încep să fie împreună, femela e cea care dă

semnalul pentru începerea cuibului.

Făcu o pauză lungă. Tudor o urmărea abia respirând.

Și mai e ceva, adăugă ea privind lung pe fereastră, tot ea îl păstrează intact. Dacă însă

rătăcește drumul spre cuib, ușor-ușor se surpă legătura, iar masculul devine vulnerabil și poate fi capturat de prădători.

Tudor o privi uluit. În loc să adâncească subiectul, întrebă naiv:

- Ce profesie ați avut, doamnă?

- Profesoară de biologie, răspunse cu un aer modest. Hai, c-am plecat, avem treabă amândoi! rosti apoi, ieșind din camera lui.

Tudor văzu în făptura bătrânei ruinele unei femei focoase, însă evită să alunece cu gândul pe pajiștea presupunerilor. În plus, era capturat în năvodul propriu, unde se căznea steril să găsească rezolvări salvatoare.

„Am ridicat toată mobila din casă, dar n-am avut nimic în afară de dureri de spate”, îi spunea Lavinia, după ce se întâlneau. Tânăra văzuse o serie de filme în care o femeie gravidă, în urma unui efort prelungit, a unei căzături sau a unei lovituri în abdomen, pierdea sarcina. Firește că astfel de pelicule aveau o conotație educativă pentru lumea bolovănoasă a bărbaților, care aveau nevoie de cursuri intensive pentru a descoperi că o femeie însărcinată trebuie protejată, ocrotită, scutită de muncile dificile la care trudea înainte de a fi luminată cu o viață nouă. Lavinia însă nu era personaj de film, pentru ea realitatea din pânțele se rotunjea oricâte pietre de moară ar fi dislocat.

Apăsăți de descătușarea realității, cei doi și-au creat o lume a lor. Relația s-a întărit așa cum, într-o fortăreață asediată, doi oameni își sudează legătura pentru a supraviețui asaltului inamic. Erau prinși într-o lavă care-i devora cu o forță ivită sălbatic, din disperare. Tudor o iubea cu delirul torențial al vârstei. Era prima femeie din viața lui care-i spintecase învelișul superficial al simțurilor, însemnând infinit mai mult decât damele pe care le-a avut când evada noaptea, pe șestache, de la internatul liceului pentru o coapsă fugară. Întrepătrunderea cu tot ce era Lavinia producea, desigur, o explozie de simțiri și de trăiri unice în felul lor, însă, în același timp, dezlega suma revelărilor din icoana sferei, pe care nu o mai devorase cu atâta intensitate niciodată.

Lavinia, în schimb, îl iubea în măsura în care iubești semințele pe care le arunci sub brazdă, ca să

ai holdă bogată mai târziu. Tudor fusese pentru ea o investiție la repezeală, ca atunci când, după ce te-ai fript cu o „conservă” infectă la un târg de mașini rulate, „geambașul” care te-a țepuit, deși nu-ți dă banii înapoi, e suficient de rezonabil încât să-ți ofere șansa să alegi o altă „cutie” din garaj.

Hai, ia alta și șterge-o cât sunt în dușuri bune! Nu o poți evalua cu vreun mecanic, să-i vezi betesugurile, ori cât de strepeziți i-s „dinții” – o iei și vezi mai apoi ce și cum... Acasă o mai lustruiești, o mai bagi în service la o revizie, înnoiești consumabilele, setezi unghiul de fugă, direcția, mă rog, important e să scoți cât mai puțin „cașcaval” din traistă pentru a-i asigura funcționalitatea și duranța.

Așadar, Lavinia era obligată să-și cultive „investiția”, pentru că de traiectoria sa depindea într-un fel viața ei și a copilului care-i creștea în pânțece. Iar ea învățase să fie o supraviețuitoare, permanent capabilă să se plieze eficient pe cercevelele prezentului. Momentan găsisse în Tudor vehiculul potrivit, care s-o menține într-o zonă socială suportabilă. Cine știe, poate că definitiv, orice era posibil.

Cu Audel Cățoi n-a ieșit pasiența. Ori poate c-a mers mai adânc decât și-a dorit. Doar ea știa. L-a căutat când a realizat că-i însărcinată.

- Hai, las-o baltă, tu crezi că ești prima târfă care-mi vinde castraveți?! i-a răspuns Audel, privind-o disprețuitor.

- Cum, ce spui?! țipă ea, fără să țină cont că la barul la care luaseră o cafea erau destui

cunoscuți. Tu crezi c-am venit la tine să mă aflu-n treabă, vierme ce ești!

S-a ridicat de la masă și i-a întors spatele, fără să mai aștepte vreun cuvânt de la cel prin care, în măruntaiele ei, se plămădisse viața. A plâns, a urlat când a găsit un loc unde nu era cineva care să o vadă, însă realitatea din launtru ei nu putea fi ignorată. Așa că întâlnirea cu Tudor i s-a părut providențială.

„Nu poate fi mai rău decât neisprăvitul ăla, iar eu îl voi ajuta să evolueze!” și-a spus cu determinare, după ce s-a culcat cu Tudor. Chimia dintre ei era bună, excelentă chiar. Se întâlneau flămânzi pe orizontală, devorându-se cu voluptate, dar aveau conexiuni și dincolo de planul instinctual, grație consumului cultural destul de bogat.

Tudor avea de partea lui efervescența vârstei, Lavinia venea cu rafinamentul experienței, dublat de o spontaneitate seducătoare, ce dădea savoare și rotunjime relației. Femeia conducea ostilitățile, dar cu diplomație. Observase spiritul analitic al lui Tudor

și nu voia să-l introducă într-un castel luminat. Ar fi citit prea mult din „cartea” ei, iar zona clădită în așternutul Messalinei putea fi incitantă doar până la un punct... Așa că prefera umbra și penumbra, valsând controlat cu o spoială de naivitate. Nu întâmplător, pe plan sexual îi lăsase toată inițiativa lui Tudor, de parc-ar fi fost neprihănirea de la apelul zorilor. Sau al bocancilor, depinde de perspectivă.

- Să nu-mi spui că erai virgină? o întrebă Tudor într-o noapte vâscoasă.

- Ce importanță are?! Nu fac o bravură din asta!

Avea un mod sec, brutal de a te concedia, când nu-i plăcea subiectul. Simplu, dar fără să-ți strecoare în sânge culoarea ofensei. Deși putea fi precisă în zicere, utiliza fie un răspuns în doi peri, dacă i se părea c-ar fi vreo urmă de „năvod”, fie dispunea până la saturație de arta de a nu spune nimic, operând alambicat într-un plan simbolic, până te făcea să realizezi că ești un imbecil continuând tirul întrebărilor. Trucuri muieresti, până la urmă roata se rostogolește și acum după reperele schițate de Eva.

- Totuși, ce facem cu sarcina ta? a întrebat-o Tudor în septembrie.

- Am o mătușă asistentă medicală pe ginecologie, la spitalul din Medgidia. I-am explicat povestea și i-am cerut ajutorul. Mi-a spus să merg acolo când am șapte luni de sarcină și doctorii vor provoca nașterea prematură. Nu va afla nimeni, adăugă ea liniștit.

- Bun, și copilul?!

- Lasă asta acum, important e că am găsit soluția potrivită!

Tudor răsuflă ușurat. Se ridică din pat și vru să aprindă lumina. Pauză, regimul roșu, care se pregătea de al XIV-lea congres, strângea cureaua, deși Tovarășu' anunțase din primăvară că ne-am eliberat de datorii.

- Băga-mi-aș picioarele! înjură el fără dedicație, bâjbâind prin întuneric, după ce-a luat mâna de pe întrerupător, iar au tăiat ăștia curentul!

- Da' ce cauți?

- Cana pentru apă, pahare n-avem, vreau să luăm o gură de vin.

Luna licări timid dintre nori și-i dădu o mână de ajutor. Tudor luă sticla de vin adusă de Lavinia și turnă atent licoarea divină.

- N-am decât o cană, aș fi vrut să ciocnim, zise el întinzându-i-o.

- Bea primul, tu ești bărbatul, și-apoi eu nu mă dau în vânt după vin!

Tudor își apropie cana de față, inspiră adânc și luă o gură de vin pe care-o mestecă în gură cât mai

delicat cu putință.

- Până iei tu o înghițitură de vin îmi trece setea! observă Lavinia.

- Vinul nu se bea de sete, are emoție, bucurie, consistență și moarte în structura lui! Nu-mi place să-l dau peste cap ca pe-o bere ordinară, ori să-l port în gură de parcă m-aș clăti pe dinți.

- Cred că trebuie să iau lecții pe zona asta de la tine, zise tânăra ușor ironic.

Vinul adus de Lavinia avea arome florale de trandafir, prinse într-un buchet cu esențe de prune, smochine și cireșe amare, care întregeau rotund gustul aspru, robust de gutuie dansând în zeamă de piersici. Tudor era înnebunit după vin. Nu orice vin, îl prefera pe cel sec, roșu închis, de butuc, cu boabe alese atent, fără mucegai și, mai ales, fără sulfiți, alcool industrial și arome sintetice.

Când era copil, sărbătorile din an – prima zi din Noul An, una dintre zilele de Paști, hramul satului, Crăciunul, dar și unele zile de onomastică – le făcea împreună cu părinții la bunicii paterni și la niște unchi, care stăteau la o aruncătură de băț de casa în care venise tatăl său pe lume. Se-nțelege că pe masă, alături de diverse bucate odihnea, la loc de cinste, băutura: țuica de prune, rachiul de mere, de pere, de tescovină ori de sfeclă de zahăr și vinul. Tudor avea șase ani când i s-a pus primul pahar, alături de tacâmul de lângă farfurie. Când s-a ajuns la vin, s-au umplut toate paharele. Albăstrui, nu prea înalte, te duceau cu gândul la un individ butucănos, căruia i se revărsa un rând de grăsime peste cureaua care-i încingea mijlocul.

Lui Tudor îi scânteiară ochii, însă nu se atinse de licoare. Adulții toastară, atunci ridică și el paharul. Ciocni cu toată lumea și luă prima înghițitură. Ușor acidulat, cu un corp ușor, vinul avea gust picant, cu arome de iarbă și pământ, însă, când alunecă înăuntru, descoperi o căldură uleioasă care-l ispitea. Mai luă o gură. Îi plăcu și mai mult. Când paharul se goli, copilul se întristă. Încă nu știa că ce-ți place mai mult piere ca o funie de fulger. Dar nu peste multă vreme, bunicul a făcut din nou „cărțile”. Și n-a pășit peste paharul nepotului. Nici moșul Vasile, unchi prin alianță, nu l-a ignorat pe Tudor. Țuică nu i-au dat niciodată, dar vin întotdeauna. Era acolo o conotație educativă, dincolo de efectele negative ale consumului de alcool la vârste fragede: ancorarea reală în sistemul social al familiei extinse.

- Ai spus că vinul are și moarte în structura lui – poți să explici?

Tudor trase din țigară adânc, dar nu se grăbi cu răspunsul. Întrebările Laviniei aveau greutate și ținte multiple: îi verificau profunzimea gândirii, îi

lăsaus sentimentul că-i interesată de setul lui de convingeri și, chiar dacă nu-și propusese, îl făceau să-și cultive cunoașterea de sine.

- Ca orice licoare cu alcool, vinul se bea pentru a potența plăcerea. Firește că-i exclud pe cei dependenți de Bahuș, făcu el o paranteză. Totuși, vinul legitimează o victorie...

- Fără să fiu expertă, auzisem de șampanie, îl întrerupse ea jucăuș.

- Da, însă șampania vizează cireașa de pe tort, momentul festiv când ești la patru ace și contempli triumful, pe covorul roșu eventual, pe când vinul semnifică bucuria lucrului împlinit, momentul imediat, profund al încheierii unui proiect. Ai încă transpirație pe corp sau în creier, și un poc al de vin desăvârșește actul creației. Iar momentul finalizării unei acțiuni are în plenitudinea ei conștiința morții. Ți-ai încheiat misiunea, soldatul grec – cel care-a anunțat victoria contra perșilor – e metafora supremă: „Am învins!” După care, am murit! Nu întâmplător, fără să fi urcat pe scara celebrității, bunicul dinspre mamă – Dumnezeu să-l odihnească în pace! – după ce termina vreo treabă oarecare, îmi spunea când savura un pahar de vin: „De-acum eu ce-am avut de făcut, am făcut! Pot să mor liniștit!”

- S-ar putea deduce că ai ceva studii în materie de vin, mai multe decât te-ar ajuta vârsta, urmă Lavinia, incitându-l ușor.

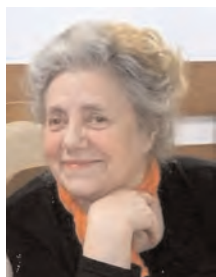
- N-aș zice că ies din tiparul zonei, în toată Moldova se muncește mult, adeseori fără prea multă socoteală, dar se bea strașnic, uneori și cu discernământ, deși pare greu de crezut, zise Tudor zâmbind, afundându-și gura în sâni bogăți.

Noaptea își descătușa aromele, ziua creștea departe – clipa rostuită rotund pompa bezmetic energie. Porțile cerului erau deschise.

P.S. Pentru cei care mi-au urmărit materialele din ciclul „secvență dintr-un roman nenăscut”, am o mică precizare: în derularea firului epic voi păși peste o serie de evenimente, care generează (între altele) contorsiuni de destine, tensiuni și situații conflictuale cu o anume semnificație. Se vor regăsi însă în roman, în momentul în care-l voi publica. Motivul? A dezvălui totul în revistă înseamnă a depozita cartea de energia ineditului. Așa că, în scopul limpezirii tabloului, vă voi invita să citiți romanul după momentul nașterii sale. Totuși, nu voi ieși din peisaj, ci voi continua seria „secvențelor”, într-o succesiune de planuri narative, care vor avea coerență în cartea tipărită.

DE LA CRONICĂ MUZICALĂ LA CRITICĂ LITERARĂ - OPERA OMNIA

Publicistică și eseu contemporan

Lucia PĂTRAȘCU

Domnul Profesor **DUMITRU ANGHEL**, scriitor, critic literar și muzical, publicist, om de cultură brăilean cu o personalitate marcantă, ne dăruiește acest nou volum intitulat **„DE LA CRONICĂ MUZICALĂ LA CRITICĂ LITERARĂ - Opera Omnia - publicistică și eseu contemporan”**, volum ce marchează o adevărată trecere în revistă a bucuriilor creatoare pe care domnia sa le-a întâlnit și despre care și-a exprimat părerile pertinente și constructive.

Publicat la editura **TipoMOLDOVA**, IAȘI, 2018, este un volum cuprins într-un *Proiect* susținut de Universitatea „Petre Andrei” din Iași, un volum cu 450 de pagini ale sale, ce ar putea fi considerat ca o intenție spre o micromonografie de autor, dacă ar fi fost semnat de altcineva. Un volum încărcat de semnificațiile multiple ale discursului critic, într-o analiză despre teme, experiențe și mijloace scriitoricești, analiză ce pretinde o complianță literară terapeutică din partea condeierului analizat.

În cronicile sale și-au găsit locul referiri asupra personalităților muzicale și asupra evenimentelor muzicale respective. De asemenea, critici literare asupra volumelor a peste o sută de autori selectați din numărul mare de scrieri analizate. Vorbind despre ținuta cărții nu putem să nu arătăm calitatea cu care ne-a obișnuit editura TipoMoldova, Iași. Dacă ne referim la structura volumului, vom constata că gruparea exegezelor este făcută după un criteriu temporal propriu dacă-l putem numi astfel, adică așa cum, în desfășurarea lor, au avut loc evenimentele respective, ori așa cum au fost publicate de-a lungul timpului cărțile menționate și pe măsură ce au intrat în atenția criticului. De obicei, volume proaspăt publicate, cu exprimări artistice variate, a căror analiză criticul Dumitru Anghel și-a asumat-o cu o finalitate bine precizată: drumul către cititor. Ca o lecție de scris pentru oricare condeier și o lecție de citit pentru căutătorul de frumos. Un volum supus atenției tuturor celor interesați, în care, după o lectură aderentă și fidelă a atâtor scrieri,

criticul notează impresiile, opiniile exegetice și estimative, prin care le recomandă cu aceeași satisfacție afectivă.

Volumul este jalonat în două capitole distincte: Capitolul I, intitulat **„DE LA CRONICĂ MUZICALĂ...”**, cuprinde cronicile muzicale adunate de-a lungul vremii și care au poposit, unele, în volumele **„Brăila muzicală”** și **„Jurământul Euterpei”**. Despre fenomenul muzical și istoria sa în general, despre viața muzicală a Brăilei, despre *interviurile – autograf* realizate împreună cu personalități muzicale, despre comentarii comparative între diferite genuri, avancronici, despre festivalurile de muzică de cameră, teatru, concerte la care a participat și despre deosebitul Concurs Internațional de canto **“Hariclea Darclee”**, ce se desfășoară la Brăila. Un capitol foarte instructiv, ce îmbogățește sufletul flămând de cunoaștere al celor ce caută dezmiardarea în sunetele tămăduitoare ale muzicii.

Capitolul II, intitulat **„A CRITICĂ LITERARĂ”**, ce cuprinde în șapte secvențe distincte roadele altor șase volume **„Portrete în aqua forte”, „Reverențe critice”, „Recensa rediviva”, „Critică literară și muzicală”, „O samă de scriitori”, „Note de lector”** și **„Inedite ... din reviste literare”**, aduce materiale literare publicate deja. Cine a citit criticile sale literare, a constatat cu plăcută surpriză unele caracteristici aplicate în mod deosebit condeierilor aflați cumva la început de drum, caracteristici prin care a reușit să inducă percepțiile sale despre încărcătura emoțională a cuvântului, chiar și atunci când aceasta trebuie căutată ceva mai profund, pentru a reliefa legătura coerentă între idei și mijloacele de exprimare artistică. Remarcabil este tonul blând cu care dumnealui, criticul, așază textul respectiv în rândul creației literare, dându-i o anumită importanță încurajatoare pentru a nu închide din fașă intenția autorului de a merge mai departe în *“ispitele scrisului”*, așa cum acest observator denumeste alintat pașii făcuți de un autor pe coala albă. Totuși, cu precizia unui atent exeget, criticul atinge scăderile din text, le punctează cu finețe și, la urma urmei, cu o competență remarcabilă, astfel încât să fie bine înțelese. Apoi, ca o adiere a unui vânt de primăvară, în complezanța unei îngăduințe de perspectivă, asociază totul cu tonalități muzicale celebre (ca o nocturnă de Johann Sebastian Bach, un bolero sau un vals la Maurice Ravel sau un pizzicato vioi). Nu există critică literară care să nu fie însoțită de un comparativ muzical. Am dat întâietate recenziilor referitoare la autori proaspăt intrați în câmpia ademenitoare a cuvântului scris, pentru a putea evidenția apoi cu tărie considerațiile reverențioase referitoare la creațiile unor autori foarte cunoscuți și unanim apreciați în lumea literară.

Arătăm că demersul publicistic al domnului Dumitru Anghel, de-a lungul atâtor ani, desfășurat ca o călătorie bogată prin zestrea celor peste 1500 articole din domeniul cultural, arată ca o serie începută în timpul studenției bucureștene cu o interesantă cronică muzicală asupra unui concert de la Ateneul Român, **„Concertul Orchestrei simfonice Gewandhaus din Leipzig”**, cronică

publicată în revista „Contemporanul” în anul 1962. (acum 57 de ani!). Serie pe care veșnicul îndrăgostit de muzică o încununează apoi cu lucrarea de diplomă **„Cronica muzicală ca gen al criticii de artă”**, lucrarea fiind condusă de profesor universitar George Bălan de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” și profesor universitar Silviu Iosifescu, de la Universitatea București, pe care o dezvoltă, împlinind-o până astăzi în cronici muzicale și teatrale sau avancronici, alături de nenumărate critici literare cuprinse în diferite volume. Este meritorie reunirea într-un singur volum a multora dintre aceste mărturii publicistice despre cultură (muzică, teatru, literatură), exprimate și apărute în reviste, ziare, almanahuri și antologii literare, ce au adus autorului confirmarea unui loc seniorial în logiile criticii brăilene alături de celelalte nume sonore cunoscute, împreună cu care formează pleiada oamenilor de cultură de ieri și de astăzi, care au dus și duc în lume cuvântul autentic, țesut la mal de Dunăre și găzduit în reviste de specialitate din Brăila, din țară și din străinătate.

Acestui om de cultură, pentru care *„cuvântul scris este artă”*, nu i-a fost povară munca asiduă, călătorită prin lumea culturală și concretizată prin eseuri, cronici, recenzii, comentarii, critici de specialitate, adunate fericit în acest volum ce poate fi identificat ca o lecție generală de estetică, oferită cu dărnicie oricărui cititor interesat. Referindu-ne la critica literară, constatăm faptul că în fiecare volum analizat, Domnul Dumitru Anghel caută emoțiile cu care autorul *„a pipăit nevăzutul”* în momentul inspirației artistice și maniera prin care acela a reușit să se exprime într-o limbă melodioasă, căutând să atingă un înalt nivel al creației. Dorind să evidențieze frumosul, citindu-i scriitura, criticul îl însoțește pe un autor, pentru a-i cunoaște cu intensitate maximă trăirile, descifrând sensurile ascunse ale frazării lirice sau epice, la fel cum face oricare alt critic literar. De câte ori descoperă sensuri scrise cu pana înmuiată în cerneala dorurilor, a amintirilor nostalgice, colorate prin paleta frumosului, tălmăcirea acestora este transmisă cititorului și prin paginile unor astfel de considerații critice, punctând adesea, atunci când este cazul, raportul între efemer și etern. Așa cum afirma Emilian Marcu *„Dumitru Anghel este recunoscut drept un atent comentator al cărților autorilor de literatură din zona Brăila - Galați, dar și ale celor din alte zone, făcând analize pertinente și la obiect, dând adevărate diagnostice despre evoluția fiecărui autor comentat.”*

În analizele sale, asupra liricii în special, accesibile oricărei persoane interesate, criticul decelează expertiza stilistică a poetului și iscusința acestuia de a folosi cu o anumită competență simbolurile-cheie pentru a impresiona cititorul. Prin astfel de analize împodobite cu o blândețe a aprecierilor, dar și o coincidență a verbului, ce denunță cu acuratețe rădăcirile estetice atunci când este cazul, criticul Dumitru Anghel aduce cartea în apropierea cititorului, invitându-l la o lectură devoalată într-o altă cheie, superioară, pentru înțelegerea a tot ceea ce autorul actului creator a dorit să transmită cu dragostea

pentru frumos, spre dezvoltarea simțului estetic. Comprehensiunea cu care criticul se apleacă asupra textelor analizate face dovada unei generozități asumate și perseverente în demersul său de a descoperi și de a transmite cititorului calitatea emoției, individualitatea ei, demers ce vine probabil din formația didactică a distinsului profesor-scriitor. Reafirmăm convingerea că acest gen de scriitură analitică este o *carte de învățătură* pentru cei care vor dori să cunoască personalitatea unor autori contemporani, titlurile cărților publicate și maniera în care aceștia înțeleg să facă literatură.

Criticul Dumitru Anghel, un cititor de mare calibru, care nu trăiește indiferent, deși s-ar putea drapa într-o nepăsare confortabilă ca atâtia alți confrați, prin cronicile și criticile sale permanente, cu un ritm aproape previzibil (unul, două volume citite și comentate lunar!), fără a aduce sancțiuni estetice majore în perimetrul volumului analizat, fără a intra într-un radicalism dăunător de multe ori, folosindu-și propriile disponibilități sufletești, nu pregetă, îndeamnă la lectură, incitând ideea celorlalți, provocând și așteptând reacții din partea lor. Nu vom cita referințe directe asupra unui sau altui autor. Ar fi incorect din partea noastră și nici spațiul nu ne permite. Dar cititorul curios și interesat le va afla mergând pe firul lin desfășurat din ghemul emoțional al paginilor cuprinse în această lucrare, ce, prin demersul său critic, poate deveni un adevărat ghid creator de cultură. Suntem convinși că volumul acesta, **„De la cronică muzicală la critică literară”** (alături de altele la fel de folositoare!), este o lucrare ce va contribui cu siguranță la o viitoare analiză asupra dezvoltării literaturii contemporane și a unei eventuale clasificări într-o istorie literară. Fiecare critică este o construcție corectă, lipsită de exagerări, ce încearcă și reușește să scoată în evidență, prin atitudinea comprehensivă, aspectul profund al scriiturii respective.

În concluzie, comentând acte culturale, ce constau în volume semnate de scriitori de pretutindeni (din toate colțurile țării sau stabiliți în străinătate), care abordează diferite genuri literare, proză, teatru, poezie sau acte culturale exprimate în evenimente artistice, Domnul Profesor Dumitru Anghel, desăvârșește rolul său important în cultura brăileană (și nu numai!). A făcut și face cronici muzicale (pasiune rodită încă din anii studenției bucureștene, așa cum arătam mai sus!), ce se întovărășesc armonios cu cele inspirate de evenimentele teatrale. De asemenea, a continuat să facă și critici literare, considerând ca și Tudor Arghezi, cu celebrele sale *Tablete*, că este important să auzi *„sunetul dinlăuntru”* al fiecărei exprimări artistice, indiferent de forma creatoare în care s-a manifestat. Un volum interesant și instructiv, pentru care, cu multă considerație, îl felicităm pe Domnul Profesor Dumitru Anghel!

PIRAMIDA EVOLUȚIEI UMANE - DE LA NATURĂ LA ȘTIINȚĂ, CULTURĂ, ARTĂ ȘI LITERATURĂ

Nicolae DIMA

(Prezentare orală în ziua de sâmbătă, 9 decembrie 2023, la întrunirea Zoom a Cenaclului Destine Literare organizat și condus din Montreal, Canada, de confratele Alexandru Cetățeanu. La reuniune au participat un număr

neășteptat de mare de scriitori și iubitori de cultură din Canada, Statele Unite, România și mai multe țări vest Europene.)

În perioada în care am fost profesor la centrul militar J. F. Kennedy din Carolina de Nord, între 1985 și 1988, am inițiat un curs destinat înțelegerii și comunicării inter-culturale. Cursul a fost necesar pentru că majoritatea ofițerilor Americani sunt etno-centrici și nu înțeleg mentalitatea și atitudinea altor națiuni. În esență am imaginat un Model sub formă de piramidă cu trepte. (Figura atașată).

Modelul reprezintă evoluția societăților de la Natura la Cultura și de la Cultură la Spiritualitate. Acest model explica de ce oamenii se poartă diferit de la o țară la alta, de ce e relativ ușor de înțeles, și recomandă tuturor maleabilitate și adaptare de comportament... de ce este mai greu de realizat.

Fiecare națiune este etno-centrică, fiind: Rezultatul condițiilor naturale și sociale în care s-a format; Urmărind interese materiale care îi asigură existența; și Exprimând simțăminte și stări proprii care îi influențează atitudinea. În esență, modelul reprezintă evoluția noastră, a tuturor, de la dobândirea bunurilor necesare vieții de zi cu zi până la satisfacerea aspirațiilor intelectuale și spirituale.

Cultura am definit-o anthropologic, anume, tot de ce creează o societate de la bunuri materiale până la arta și concepte abstracte. O definiție mai practică a culturii

ar fi „Mentalitatea societății”, de ce antrenează Comportarea (ce facem în mod concret), Atitudinea (în special morală), Valorile în care credem (intelectuale și spirituale), și în final își pune întrebarea: Care e scopul și semnificația vieții?

Fiecare națiune are o cultură proprie și un bagaj de cunoștințe care se schimbă continuu și care seamănă cu o piramidă cu bază largă pe pământ și cu vârful îngust înălțat spre cer. În realitate, fiecare om reprezintă o piramidă de cunoștințe, dar în cadrul relațiilor dintre state cea mai importantă trăsătură este cea națională. Comunicăm în special prin limba și acționăm potrivit culturii în care ne-am format.

Piramida Culturală ilustrează natura dublă, materială și spirituală, a omului. În consecință, treptele piramidei le-am împărțit în trei segmente, anume: Material, Intelectual și Spiritual, care parțial se suprapun. Primul segment este fizic și imediat și ne leagă de natură. Al doilea este predominant intelectual și se referă de lumea ideilor. Al treilea este spiritual și se raportează la scopul vieții și la concepția noastră despre divinitate.

Ca oameni ne naștem biologic, ne dezvoltăm și ne maturizăm, dobândim cunoștințe și înțelegere și spre final aspirăm la nemurire. Evoluăm deci de la materie la spirit și de la fizic la metafizic chiar dacă nu conștientizăm acest lucru. Ca ființe biologice ne câștigăm existența cu sudoarea frunții. În acest scop avem o anumită atitudine față de mediul natural din care ne extragem toate cele necesare. Avem de asemenea o anumită comportare față de semenii noștri, de ce se învață în familie (cei șapte ani de acasă) și de asemenea în școală, în universități și în societate. Odată însușită, comportarea devine o normă socială și e susținută și impusă prin tradiții orale și prin legi scrise. Dacă de ce facem depinde în primul rând de lumea fizică, comportamentul moral și valorile în care credem reflectă dimensiunile intelectuală și spirituală ale existenței noastre.

Ajungem la valori prin exercițiul minții și ajungem la spirit prin meditație și revelație. Valorile sunt însă de multe ori specifice doar unei anumite culturi. Ce este frumos, bun, acceptabil sau normal diferă de la o societate la alta. Nu există norme universale. În acest sens vă invit să meditați la câteva noțiuni: Ce înseamnă a fi Normal? Ce este Adevărul? Ce este realitatea? Ce înseamnă Intuiția, Inspirația, Imaginația? Ce sunt emoțiile și ce e iubirea? Veți spune probabil că toate acestea sunt Stări sufletești. Atunci, ce este Sufletul? Și întrebarea finală: ce este Conștiința?

La asemenea întrebări încearcă să răspundă Știință, Filozofia și Religia. Conștiința, de pildă, pare să fie un flux energetic universal care se exprimă prin idei și se resimte prin emoții. Unii savanți au ajuns la convingerea că conștiință este de fapt fundalul întregului univers și ca sfetele noastre sunt fragmente infime ale Conștiinței Universale, numită popular Dumnezeu. Și aici voi trece de la o introducere teoretică și abstractă la preocupările practice ale cenaclului Destine Literare.

Eu cred că prin literatura oamenii încearcă să evadeze din limitele materiale în care trăim și să ajungă la libertate spirituală... să se apropie de Dumnezeu. Arta, Muzica, Literatură, Poezia... reprezintă forme de evadare din lumea materială. Poetul, scriitorul, compozitorul... explorează necunoscutul de dincolo de natura noastră și ne oferă tuturor șansa de a trăi într-o lume imaginară perfectă; lume care nu exista în realitatea în care trăim. Aici pe pământ suntem sigilați într-o lume pe care eu o numesc o închisoare gen univesitate în care Conștiința Supremă ne-a închis temporar pentru a ne constrânge să descoperim sensul cel din urmă al vieții.

Și pentru că mi-a plăcut poezia îmi amintesc multe versuri concepute în închisorile comuniste; poezii prin care poezii evadau din realitate iar noi ceilalți deținuți ne hrăneam sufletește cu poemele lor. Poezia reprezintă una din formele artistice prin care se face legătura cu spiritualitatea. Deținuții 'visau' prin poezii, și acele vise le mențineau speranță... „Eu știu că Dulcinea nu exista,/ dar totuși cred că ar fi putut să fie.../” afirma un poet evocându-l pe celebrul Don Quijote. Sau, „Vom pleca cu toții, vom pleca pe rând,/ Nu se știe unde, nu se știe când.../” afirma un alt poet al închisorilor. Și mă întreb: Ce ar fi viața fără poezie? Fără imaginație și fără vise? Ce ar fi literatura noastră fără Luceafărul lui Eminescu?

Evadările spirituale prin poezii din timpul detenției ne ridicau la vârful piramidei aspirațiilor omenești și ne mențineau încrederea într-un viitor mai bun. Voi reda în continuare câteva versuri create de marii noștri poeți în temnița. Pentru început versuri din poemul Tu, dedicat Domnului:

Tu care te ascunzi în eterna-ți amiază,/ Și lumea o spânzuri în haos de-o rază,

Mătanie ție și slava. Izvor nevăzut al văzutei linii,/ Mă scalzi și pe mine în baia luminii,

Un mugur de carne firavă./ Sunt duh învelit în năluca de humă,/ Sunt om odrăslit dintr-un tata și-o mumă, Dar sunt nerăspuns la întrebare./ Ce glas e

dator să-mi răspundă încotro e,/ Oceanul de foc ce icnind fără voie/ Zvarlitu-mă viu în mișcare...?

Și câteva versuri din poemul „Eu”, dedicat neamului românesc:

... De câte ori mă'îneaca plânsul, de atât amar ce-am cunoscut,/ Mă îmbrățișez pe mine însumi, cel ce în vremi sunt nenăscut./ De două mii de ani încoace grăiesc în vii și tac în morți,/ Dar dârz voi pune eu soroace inconvoiatei mele sorți./ Și când tresaltă milioane de același sânge și pământ,/ În iureșul eternei goane, cum sunt ce-am fost, voi fi ce sunt! (Ambele poezii de Nichifor Crainic).

În această scurtă expunere am încercat să prezint modelul prin care oamenii evoluează de la pământ până la cer și de la... proza la poezie. În cursurile mele universitare am prezentat în întregime piramida evoluției culturale, dar m-am concentrat pe laturile materială și intelectuală. Le-am oferit totuși studenților mei americani și din alte țări posibilitatea să exploreze singuri dimensiunea spirituală a trăirii.

Având în vedere însă că noi romanii trăim puternic latura sufletească a vieții, voi relata în încheiere un episod din lagărele de prizonieri din fosta Uniune Sovietică, episod de care am auzit în închisoare.

În timpul celui de la doilea război mondial Ana Pauker, comunistă refugiată în URSS, vizita lagărele de prizonieri romani și încercă să-i convertească la noua ei ideologie. Ea explică ce înseamnă comunismul: „Fabrici și uzine, învățământ fără plată pentru toată lumea, gospodarii agricole colective, asistenta medicală gratuită, lume fericită...” Apoi, cu un aer superior îi întreba: „Ce înseamnă naționalismul vostru?”

I-a răspuns un ofițer roman: „Naționalismul este ceea ce simt eu când mă uit la Cetatea Neamțului și tu n-ai să simți nici odată!”

POEZII

Marilena RĂGHINARU

Foșnet

Vremea asta ne vrea prea tăcuți și prea reci...
Risipiți inutil printre foșnet de ploi,
Nu mai știm să rostim decât slovele seci,
Am uitat să rămânem un întreg amândoi.

Nu-nțelegi de ce tac, nu pricepi de ce plâng
Iar inima-i sloi, ca o piatră de gheață...
Crezi că nu te mai vreau, că doresc să alung
Divina iubire prin furtuna de ceață.

N-asculta de cuvinte ce cu lacrimi zdrobesc!
Te rog, ochii privește-i și-ai să vezi cum se-aprind
Noiane de aștri ce rostesc: „Te iubesc!”
În focul bengal dintr-un magic colind.

Și sunt...

Mă pierd uneori pe ulița vremii,
copil rătăcit ce a uitat cărarea...
Sunt fiica lui Brumar,
născută din ploi și lacrimi,
încropind zâmbete din amintiri,
căutând drumul spre inima iubitului.

Fiecare an, fiecare zbor,
fiecare urlet de tristețe sau bucurie
aparțin doar toamnei din mine,
din ceea ce sunt:
o veșnic îndrăgostită de primăvara
pe care o simt din ce în ce mai departe,
pierdută nefiresc în negura
unei vremelnicii
demult apuse...

Reverii

Mă vezi? Nu m-am schimbat, aceeași sunt,
Din ochii mei n-a dispărut credința
Că poți oricând să-mi întregești ființa
Pe drumul de la stele spre pământ.

Mă simți? Sunt cu un secol mai bătrână,
Dar am rămas la fel de-ndrăgostită,
Convinsă că-ți voi fi etern sortită,
Arzând între miracol și țărână.

M-auzi? Prin bezne iar te chem acasă,
Dorința-i un torent ce-n trup vibrează,
În suflet zeci de doruri lăcrimează...
Și mi-aș dori să-mi spui că sunt frumoasă.

Mă crezi? Am implorat plângând uitarea
Precum o moarte să mă izbăvească,
Dar vor mereu de tine să-mi vorbească
Zeci de talazuri ce sărută marea.

Mai poți, de pe tărâmul îngeresc,
Să făurești din slove nestemate,
Să mă răsfeți cu stihuri parfumate,
Prin reverii să-mi spui doar: Te iubesc?

Visători în noiembrie

Nu te certa cu zeii în furtună
Că anii așa repede se scurg
Ci roagă-i să-ți mai lase vremea bună
Spre-a poposi la mine în amurg!

Nici ploaia nu o dojeni prea tare
Chiar de în ochii tăi s-a strecurat,
Plângând, se va preface în ninsoare
Dând lacrimii tributul vinovat.

Nu vreau să fii zăgan sfidând urgia,
Rătăcitor al nopților polare,

Fii Zburător venind cu poezia
Ce-aprinde prin troiene felinare!

Dezbracă pelerina de drum greu,
Gustă din ceaiul cu parfum de nălbă,
Privește foc valsând în șemineu,
Ferește-mă de frig în noaptea albă!

Doi visători prin beznele uitării,
Copii bătrâni ai iernilor celeste,
Sorbind nectar pe geana înserării,
Să depănăm a dragostei poveste!

Din toate, ce rămâne?

În urmă ce rămâne când dragostea dispare
Iar cei ce au simțit-o, uitând, nu-și mai vorbesc?
Învăluiesc trecutul în sumbra întristare,
Frânturi vechi de magie vreodată rețrăiesc?

Juratu-și-au cândva iubire și credință,
Convinși că împreună vor doborî furtuni
Dar și-au văzut Iubirea scaldată-n neștiință,
Zadarnic irosită prin tainice gemuni.

De soarta-i mai aduce vreodată împreună,
Întorc ușor privirea, subtil se ocolesc,
Nu știu măcar o vorbă plăcută să își spună
Doi oameni ce-n trecut rosteau că se iubesc...

Ascunsă în tumultul trăirilor deșarte,
Doar amintirea plânge, dorind să reînvie
Nu patima aprinsă, jurată pân' la moarte
Ci-un strop din sentimentul numit: Prietenie.

ION CRISTOFOR LA CENACLUL LITERAR „ARTUR SILVESTRI” AL LIGII ScriITORILOR ROMÂNII

Vasile Dan MARCHIȘ

Poetul Ion Cristofor a vorbit despre poezia interbelică- un regal de analiză

Cum rar s-a mai văzut o prezență atât de numeroasă în Sala Armelor de la Cercul Militar din Cluj Napoca unde în data de 23 noiembrie 2023 s-a desfășurat ședința cnaclului Ligii Scriitorilor Români, de această dată fiind prezent invitatul special scriitorul Ion Cristofor Filipaș, membru al Uniunii Scriitorilor din România. În prezența unui auditoriu numeros, de această dată mulți tineri debutanți, dornici de a-și exprima pasiunea scrisului în fața scriitorilor, veniți din diferite localități ale țării: Baia Mare, Gherla, Dej, Apahida, Sibiu, Bistrița orașe și sate sălăjene, cum și din comune mai apropiate precum și din municipiul Cluj-Napoca.

Această abundență de public este un lucru obișnuit la ședințele Ligii Scriitorilor, probabil că fenomenul creat în jurul personalității scriitorului Al. Florin Țene face ca sala unde se țin ședințele să fie neîncăpătoare.

Acest fenomen s-a observat și la Drăgășani, în luna octombrie la comemorarea scriitorului Gib Mihăescu unde au venit scriitori din București, Cluj-Napoca, Vâlcea, Slatina, Sibiu etc. Pentru început s-a dat curs spre a fi cântat imnul Ligii Scriitorilor, compus de scriitorul Mihai Ganea, vicepreședintele acestei formațiuni literare.

În minutele următoare scriitoarea profesor Voichița Pălăcean Vereș, președinta Cnaclului Ligii

Scriitorilor a acordat un salut cordial tuturor celor prezenți și mai ales invitatului special distinsului scriitor Ion Cristofor Filipaș, căruia domnul Al. Florin Țene, președintele național al Ligii Scriitorilor i-a acordat „Virtutea literară”, cea mai înaltă distincție care se acordă din partea acestei formațiuni literare.

Cu referire la întrunirea aceasta, în una din zilele trecute domnul Al. Florin Țene a opinat, citez: „Această acțiune face parte din cadrul programului de colaborare dintre scriitori, indiferent din ce organizație fac parte, deoarece nici USR și nici LSR nu sunt partide politice, ele concură frățește la promovarea creației literare și a culturii naționale. Până în prezent au fost în cadrul cnaclului nostru scriitorii, membri USR: Horia Bădescu, Persida Rugu, C. Zărnescu, Adrian Țion, Ionuț Țene și Teodor Tanco. Unii dintre aceștia au fost premiați de către Liga Scriitorilor pentru calitatea operele lor.

După aceste importante momente, Al. Florin Țene a prezentat numărul 25 al revistei „Sintagme codrene”, publicație internațională de literatură, artă, istorie, religie și tradiții, al cărui director executiv este. Despre această revistă ce apare sub egida Ligii Scriitorilor Români, și fondată de poetul și publicistul Vasile Dan Marchiș, distinsul scriitor Al. Florin Țene a precizat: „În peisajul revuistic din țara noastră publicația maramureșeană «Sintagme Codrene» se evidențiază prin evantaiul policrom al creațiilor promovate de pe toate meridianele lumii, fiindcă, așa cum se intitulează, este o revistă internațională de literatură, artă, istorie, religie și tradiții. Aceasta găzduiește în paginile ei generoase creații ale scriitorilor români care semnează lucrări mai în toate genurile, promovând creatori din România profundă și tainică, din diaspora, dar și mari personalități ai culturii române de pretutindeni, fiind o oglindă vie a istoriei culturii române ce se scrie în prezent”.

În aceeași ordine de idei, domnul Țene a prezentat noua carte cu poezii, bilingvă româno-albaneză, a poetului Vasile Dan Marchiș, intitulată „Suspîn Vegetal”, apărută la editura Napoca Star, Cluj Napoca, 2023. Versiunea albaneză este redată de poetul și traducătorul Baki Ymeri, membru al Uniunii Scriitorilor din România.

A urmat prezentarea antologiei „Împreună”, tipărită la editura „Globart Universum” coordonată de editorul, Scriitorul și jurnalistul Jonny Ciatlos Deac și scriitoarea Mihaela CD. De o consistență

semnificativă în materiale deosebit de valoroase, antologia a apărut în 3 volume, cuprinzând creații ale unor scriitori de pe continental american, cum și din unele țări europene, inclusiv România, membrii ai Ligii Scriitorilor.

În continuare Al. Florin Țene a comentat cărțile următoare: „Cogitando”, aforisme foarte inteligente semnate de Daniela Vasiloschi, „Orașul de ceață”, volum de poezii semnat de Carmena Felicia Băințan, președinta filialei Maramureș a Ligii Scriitorilor, „Suspîn vegetal” de Vasile Dan Marchiș; ofițerul de presă al Ligii Scriitorilor, „Mărturii maramureșene” revistă editată de Radu Botiș și „Freamăt” revistă editată de filiale Maramureș a Ligii Scriitorilor, director fiind poeta Carmena Felicia Băințan.

În cadrul festiv, au fost înmânate carnetele de membrii ale Ligii Scriitorilor și Scrisorile de acreditare, de către președintele național al Ligii Scriitorilor, promotorul cultural Al. Florin Țene doamnei Eugenia Ignat și tânărului Adrian Cosoni.

În minutele care au urmat, Eugenia Ignat - jurnalist TV, a recitat câteva poeme din creația dânei, și tânărul poet Adrian Cosoni, care desigur a citit două poezii ale sale.

Domnul Iulian Patca a anunțat că următorul număr al revistei „Agora literară”, publicație a Ligii Scriitorilor Români, va apărea la începutul anului viitor, îi și roagă toți colaboratorii să se încadreze în timp util pentru trimiterea materialelor, pentru a putea fi publicați în acest număr, dar să fie prin specificul revistei, nu cu conotații politice, juridice sau comerciale.

Președinta cenaclului, scriitoarea Voichița Pălăcean Vereș, a dat cuvântul scriitoarei Carmena Băințan, președinta Filialei Maramureș, a Ligii Scriitorilor Români, care a evidențiat seriozitatea cu care membrii filialei se prezintă la întrunirile cenaclului cu creații remarcabile, nu doar să socializeze. De asemenea a prezentat numărul 21 al revistei „Freamăt”, apărută sub egida Ligii Scriitorilor Români, la care își aduc aportul scriitori din această formațiune literară, cum și scriitori din alte cercuri literare. La fel a prezentat recentul număr al revistei „Mărturii culturale”, care îl are ca redactor șef pe scriitorul și preotul Radu Botiș.

Scriitoarea Carmena Băințan și-a prezentat noul volum de versuri „Orașul de ceață”, din care a citit

câteva poezii. Pe marginea acestui volum scriitorul Eugen Coța a adus cuvinte de apreciere, menționându-și bucuria reîntâlnirii după mai bine de un deceniu cu scriitoarea Carmena Băințan.

În momentele mult așteptate de cei prezenți, distinsul invitat Ion Cristofor-Filipaș și-a exprimat sentimentele de prietenie față de toți cei prezenți, indiferent din ce formațiuni literare fac parte și că toți au loc sub soare, mai ales la întâlnirile cenacliere, unde nu se fac concursuri și clasamente, unde doritorii își pot etala creațiile după talentul fiecăruia.

Scriitorul Ion Cristofor Filipaș a prezentat elogiioasa lucrare „Poezia românească după 1945”, alcătuită de distinsul profesor universitar Ioan Pop. Referitor la publicația respectivă a menționat mai întâi că primul autor încadrat în paginile acestei cărți este marele poet și teolog Nichifor Crainic, Din creația acestui poet, Ion Cristofor Filipaș a recitat poeziile „Unde sunt cei care nu mai sunt” și „Cântecul foamei”. A mai menționat că în carte sunt încadrați importanți poeți, printre care: Aron Cotruș, Victor Felea, Aurel Rău. Amintindu-se în acest context și romanele lui Al. Florin Țene despre Sfinții Închisorilor: Radu Gyr, Vasile Militaru, Traian Dorz, Petre Țuțea.

O importantă lecție de literatură la rubrica „Memoria calendarului” ne-a prezentat scriitoarea prof. Lucia-Elena Locusteanu, evidențiindu-i pe marii scriitori: Liviu Rebreanu, Nicolae Tăutu, Mihai Beniuc, Vasile Voiculescu. Au citit versuri din creația lor poeții Adrian Cosoni, Ioan Avram, Nichita Damian, Teofil Mândruțiu. Vlad Sărățilă Paomi și Al. Florin Țene. Mai tânărul scriitor Vasile Cobzaru a prezentat o interesantă povestire intitulată „Prințul și broscușul”. Profesorul de istorie Ioan Sfârlea a redat importante studii despre trecutul nostru, prin tradiții datini și credința lăsată moștenire nouă de părinții și bunicii noștri.

În cele din urmă, doamna Voichița Pălăcean Vereș a anunțat că următoarea ședință a cenaclului Ligii Scriitorilor va avea loc anul viitor pe 25 ianuarie.

Despre poet și poezie Maxime și cugetări

- În afară de Dumnezeu singurul creator este poetul - **Francais de la Rochefocauld**

- Poetul adevărat nu se rușinează niciodată de propriile lui experiențe - **Fredric Nietzsche**

- Poetul înțelege natura mai bine decât o înțelege savantul - **Novalis**

- Un poet valorează cât cel mai bun poem al său - **Fernando Pessoa**

- Nimic ce nu-i adevărat nu poate fi într-adevăr poetic - **Miguel de Unamuno**

- Poetul e trimis în lume ca preot al libertății și trudit al frumosului - **Georg Herwegh**

- Ca să ai poezi mari trebuie să ai public mare - **Walt Whitman**

- Nefericirea este starea poetică prin excelență - **Emil Cioran**

- Să înveți să fii poet adevărat înseamnă să te dezveți de viață - **Hainric Heine**

- Între ce vrea poetul și lucrul făcut pentru vâzul lui adevărat e o diferență, întotdeauna, una, care îl smerește - **Tudor Arghezi**

- Poezia este o religie fără speranță - **Jean Cocteau**

- Fără poezie omul nu s-ar distinge de neant - **Nichita Stănescu**

- Poezia este culminația unui mers lăuntric: mers în străchini sau mers astral - **Eugen Ionescu**

- Dacă poezia nu răsare ca o frunză pe un copac, e mai bine să nu răsară deloc - **John Keats**

Propus de I.I.V.

Picătura de sânge a lui Dumnezeu

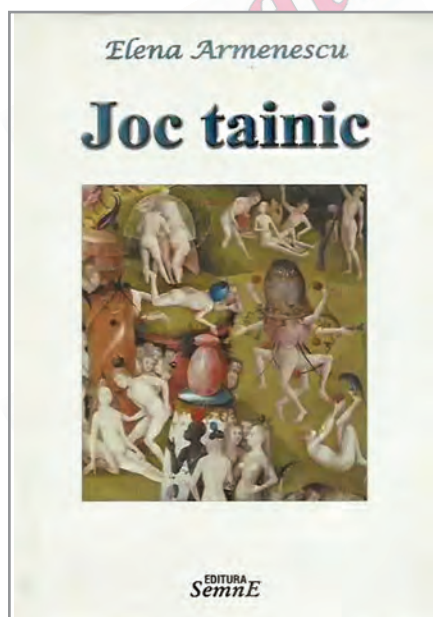
Ion Iancu Vale

Poetul este coloana spirituală, fără sfârșit, care leagă cerul de pământ. Indiferent că aceasta intră sau nu în grația de obicei subiectivă a contemporanilor și a criticilor, dacă devine celebru sau dacă rămâne un mare anonim într-o lume pe zi ce trece din ce în ce mai inaptă, în stabilirea valorilor spirituale, Poetul este alesul divinității. El are astfel, Acolo, Undeva, jilțul lui de mare cinste și mărire pentru că Poetul este unul din marii sacrificați în dumnezeire, atunci când, modest și cu credință, își etalează menirea. Trebuie să se știe însă că nu Poetul își alege această stare de grație, pentru că el nu este făcut, el este născut și starea lui este predestinată.

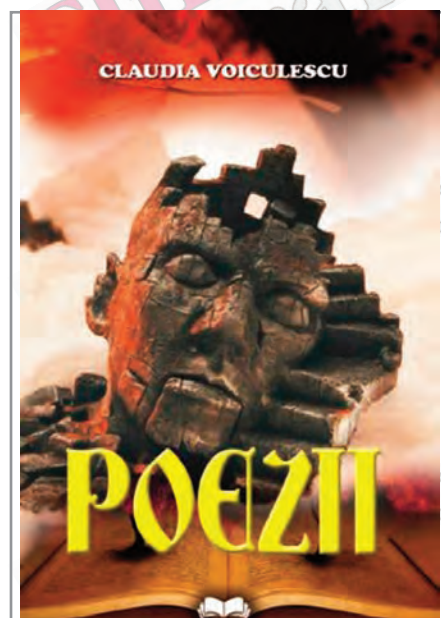
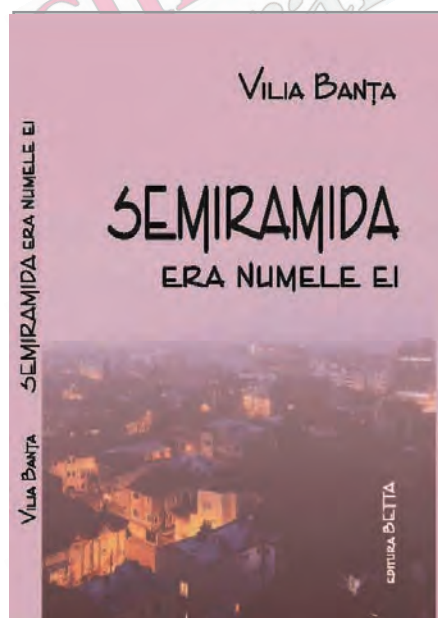
Cine simte și înțelege poezia adevărată, aproape că nu mai are nevoie să citească decât Sfintele Cărți ale lumii și cărțile lui, ale Poetului. Căci, în zidirea lui demiurgică, interpretează precum nimeni altul, și aproape inconștient, Biblia, Talmudul, Coranul...

Poetul este crucificat pe destinul personal, trăind și murind singular, niciodată destul de apreciat la întreaga sa valoare. El este un fiu al lui Dumnezeu care se naște, fulgeră și dispare ca o cometă, viața fiind de obicei, pentru el, un lung travaliu. Nu că nu i-ar plăcea să aibă și el o viață normală, tihnită și lipsită de griji, dar, pentru că este un ales, el trebuie să sufere, având tribut greu de plătit pentru rolul hărăzit.

Puțini știu că după ce a creat lumea cu locuri, ființe și lucruri, Dumnezeu și-a transpus opera Sa unică într-un goblen la care lucrează în continuare, adăugând sau îndepărtând alte și alte elemente. Uneori, rar, dar sigur nu din greșală, Părintele Vieții Se înțeapă cu acul, cu care împunge în miraculosul Lui gherghef. Din arătătorul Lui se prelinge atunci o picătură fierbinte de sânge. Ea ajunge ca un altfel de Duh Sfânt, pe Pământ, germinând Poetul adevărat.

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Mulți scriu versuri frumoase. Un vers mare este însă, o exclamație esențială” -

Garabet Ibrăileanu

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

www.zen.ro | zen.print@gmail.com | tel: 0243 402 532 | mobil: 0765 464 304